

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра трудових ресурсів і підприємництва

06-05-181М

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки до атестаційного екзамену
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою
«Бізнес-аналітика»
спеціальності 051 «Економіка»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
ННІЕМ
Протокол №5 від 24січня 2025 р.

Рівне – 2025

Методичні рекомендації до підготовки до атестаційного екзамену для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика» спеціальності 051 «Економіка» денної і заочної форм навчання. [Електронне видання] / Міщук Г. Ю., Рощик І. А., Юрчик Г. М., Костюкевич А. М., Олійник О. О., Мазур Н.О., Самолюк Н. М., Кроль В. В., Джоші О. І. – Рівне : НУВГП, 2025. – 76 с.

Укладачі:

Міщук Г. Ю., д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Рощик І. А., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва (**гарант** ОП «Бізнес-аналітика»);

Юрчик Г. М., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Костюкевич А. М., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Олійник О. О., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Мазур Н. О., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Самолюк Н. М., к.е.н., доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Кроль В. В., доктор філософії зі спеціальності «Економіка», доцент кафедри трудових ресурсів і підприємництва;

Джоші О. І., к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики.

Відповідальний за випуск: *Міщук Г. Ю.*, д.е.н., професор, завідувач кафедри трудових ресурсів і підприємництва

Попереднє видання МВ: 06-05-145М

© Г. Ю. Міщук, І. А. Рощик, Г. М. Юрчик,
А. М. Костюкевич, О. О. Олійник,
Н. О. Мазур, Н. М. Самолюк, В. В. Кроль,
О. І. Джоші 2025
© НУВГП, 2025

Зміст

1.	Загальні положення.....	4
2.	Мета і завдання проведення атестаційного екзамену.....	4
3.	Порядок проведення атестаційного екзамену.....	5
4.	Програма проведення атестаційного екзамену.....	7
4.1.	Навчальна дисципліна «Основи економіки».....	7
4.2.	Навчальна дисципліна «Організація власного бізнесу».....	13
4.3.	Навчальна дисципліна «Соціально-економічна статистика та аналітика».....	20
4.4.	Навчальна дисципліна «Бізнес-аналіз: техніки та інструменти».....	26
4.5.	Навчальна дисципліна «Аналіз економічної діяльності».....	32
4.6.	Навчальна дисципліна «Системи і механізми регулювання бізнесу».....	37
4.7.	Навчальна дисципліна «Етика бізнесу».....	43
4.8.	Навчальна дисципліна «Конкурентоспроможність бізнесу».....	49
4.9.	Навчальна дисципліна «Управління персоналом».....	56
4.10.	Навчальна дисципліна «Бізнес-аналітика засобами Excel та Power BI».....	64
5.	Критерії оцінювання знань.....	70
6.	Рекомендована література.....	71

1. Загальні положення

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті водного господарства та природокористування», «Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційної комісії» та «Вимог щодо формування та оформлення завдань для контролю знань студентів (поточний, підсумковий, державна атестація)» в Національному університеті водного господарства та природокористування.

Відповідно до законодавства України *атестація* – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти (ВО) вимогам освітньої (наукової, освітньо-творчої) програми.

Формою атестації осіб на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 051 Економіка за освітньою програмою «Бізнес-аналітика» у Національному університеті водного господарства та природокористування є атестаційний екзамен.

Атестаційний екзамен здобувача ВО – це підсумковий контроль рівня його знань, умінь, які він повинен продемонструвати для підтвердження відповідності набутих ним компетентностей нормативним вимогам.

2. Мета і завдання проведення атестаційного екзамену

Метою атестаційного екзамену за фахом є виявлення та оцінювання рівня теоретичних знань і практичних навиків, отриманих після вивчення дисциплін за спеціальністю 051 «Економіка» освітньо-професійною програмою «Бізнес-аналітика».

Атестаційний екзамен повинен визначити рівень встановлення відповідності якості здобутої вищої освіти, набутих професійних компетенцій вимогам стандартів вищої

освіти України із спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», а саме засвоєння студентами матеріалів ряду професійно орієнтованих дисциплін, вміння самостійно аналізувати складні явища та процеси, активно використовувати набуті знання у своїй професійній та суспільній діяльності. Державна атестація випускників здійснюється за допомогою засобів контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки з дотриманням принципів формування і реалізації системи засобів державної діагностики якості знань.

Принципами формування і реалізації системи засобів державної діагностики якості знань бакалавра із спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Бізнес-аналітика» є: комплексність, актуальність, інформативність, об'єктивність, відкритість, єдність вимог, предметність, інноваційність.

3. Порядок проведення атестаційного екзамену

Атестація здобувачів ВО у формі атестаційного екзамену здійснюється екзаменаційною комісією (ЕК) після завершення теоретичного та практичного навчання за відповідною програмою вищої освіти.

ЕК перевіряє теоретичну та практичну фахову підготовки здобувачів ВО, встановлення її відповідності Стандартам вищої освіти; приймає рішення про присвоєння випускникам відповідного ступеня вищої освіти і кваліфікації та видачу диплома (диплома з відзнакою з урахуванням рекомендації випускової кафедри). Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю ЕК здійснює ректор.

Терміни проведення екзамену визначаються навчальним планом та графіком навчального процесу.

Організація проведення атестаційного екзамену здійснюється навчально-науковим центром незалежного оцінювання університету (ЦНО).

Розклад підсумкового контролю здобувачів ВО складається ЦНО спільно з дирекцією навчально-наукового

інституту відповідно до графіка навчального процесу та затверджується проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи не пізніше як за місяць до дати проведення.

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка компетентності професійно-практичної підготовки студентів з навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом. Проведення контролю знань студентів відбувається із застосуванням системи Moodle. Тривалість атестаційного екзамену не повинна перевищувати три астрономічні години. Форма завдань визначається ЦНО, зміст завдань – випусковою кафедрою.

До складання атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Питання, що входять до екзаменаційного білету, комплектуються всіма рівнями складності. База завдань для проведення державної атестації включає 300 тестових питань, з них: 70% питань першого рівня складності, 20% - другого рівня складності, 10% - третього рівня складності. Питання першого і третього рівня містять лише одну правильну відповідь із п'яти запропонованих, а питання другого рівня можуть містити дві і більше правильних відповідей.

Екзаменаційний білет атестаційного екзамену включає 47 питань:

- ✓ 35 питань достатнього рівня складності, які оцінюються по 2 бала за правильну відповідь;

- ✓ 10 питань вище достатнього рівня складності – 2 бала за правильну відповідь;

- ✓ 2 завдання високого рівня складності, правильне виконання яких оцінюється по 5 балів за кожне.

Результати складання атестаційного екзамену оцінюються за 100-бальною шкалою із переведенням підсумкової кількості балів у національну шкалу (4-х бальну).

Студент, який одержав незадовільну оцінку з атестаційного екзамену, відраховується з університету, і йому видається академічна довідка. Студент, який не склав атестаційного екзамену, допускається до повторного його складання упродовж трьох років після закінчення вищого

навчального закладу. Студенту, який не склав атестаційного екзамену з поважної причини (документально підтвердженої), ректором університету може бути продовжений строк навчання із складанням атестаційного екзамену до наступного терміну роботи державної комісії але не більше, ніж на один рік.

4. Програма проведення атестаційного екзамену

До атестаційного екзамену входять тестові завдання різного рівня складності з таких навчальних дисциплін:

- 1) основи економіки;
- 2) організація власного бізнесу;
- 3) соціально-економічна статистика та аналітика;
- 4) бізнес-аналіз: техніки та інструменти;
- 5) аналіз економічної діяльності;
- 6) системи і механізми регулювання бізнесу;
- 7) етика бізнесу;
- 8) конкурентоспроможність бізнесу;
- 9) управління персоналом;
- 10) бізнес-аналітика засобами Excel та Power BI.

Програма атестаційного екзамену направлена на виявлення та оцінювання теоретичних знань та практичних навиків з дисциплін, що включені до державної атестації. Завдання для проведення атестаційного екзамену готуються викладачами кафедри трудових ресурсів і підприємництва відповідно до програми екзамену, яка надається.

4.1. Навчальна дисципліна «Основи економіки»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Що таке економіка? Яке основне призначення економіки?
2. Які відносини лежать в основі функціонування економічної системи?
3. Що таке товар? Що може бути товаром на ринку?
4. Що таке власність? Які форми власності виділяють?

5. Що таке виробничі ресурси? Які види ресурсів прийнято виділяти?
6. Що таке капітал? Які форми капіталу існують?
7. В чому сутність економічної ефективності?
8. Що таке суспільне виробництво?
9. Що таке інфляція?
10. Що таке ринкова конкуренція? Які види конкуренції на ринку виділяють?
11. В чому полягає сутність монополії?
12. В чому сутність олігополії як моделі ринкової конкурентної структури?
13. В чому особливість природної монополії?
14. Що таке ринок та які його складові?
15. В чому сутність закону попиту і пропозиції?
16. Що таке підприємництво?
17. Яка формула капіталу?
18. Як розраховується додана вартість?
19. Коли настає ринкова рівновага?
20. Що відображають та як розраховуються коефіцієнти еластичності попиту і пропозиції?
21. Що таке амортизація?
22. Які види зносу основного капіталу прийнято виділяти?
23. Що таке капітальні та поточні витрати?
24. Які види витрат прийнято виділяти?
25. Що таке собівартість продукції (послуг)?
26. Яким чином розрахувати валовий і чистий прибуток?
27. Що таке рентабельність? Які види рентабельності виділяють?
28. Що таке фактори та резерви? В чому особливість інтенсивних та екстенсивних факторів?
29. Які методи економічного аналізу ви знаєте?
30. Які показники при аналізі економічної діяльності підприємства можна віднести до кількісних та якісних?
31. Які наслідки зменшення трудомісткості виробничої програми?
32. В чому сутність нематеріальних активів?
33. Які показники використання основних засобів прийнято виділяти?

34. В чому сутність вертикального і горизонтального методу при аналізі балансу підприємства?
35. Які наслідки зумовлює зменшення тривалості обороту оборотних коштів?

Типові тести:

1. Основна сутність економіки полягає в:

- а) максимізації доходів
- б) мінімізації витрат ресурсів
- в) повному задоволенні потреб
- г) найповнішому задоволенні потреб людей при обмежених ресурсах
- д) виробництві товарів, робіт, послуг

2. Економіка охоплює відносини з приводу:

- а) виробництва матеріальних і духовних благ
- б) розподілу створених благ
- в) обміну створених благ
- г) використання (споживання) створених благ
- д) виробництва, розподілу, обміну та використання матеріальних і духовних благ

3. Машинобудівна, нафтохімічна, легка промисловість, сільське господарство – це галузі економіки, які належать до:

- а) товарного виробництва
- б) натурального виробництва
- в) матеріального виробництва
- г) нематеріального виробництва
- д) капіталістичного виробництва

4. Досягнення виробництвом найвищих результатів за найменших витрат живої та уречевленої праці або зниження сукупних витрат на одиницю продукції – це:

- а) економічна ефективність виробництва
- б) соціальна ефективність виробництва
- в) результати виробництва
- г) продуктивність праці
- д) обсяг виробництва

5. Яка функція грошей забезпечує посередництво у реалізації товарів при їх обміні за формулою: товар – гроші – товар?

- а) функція засобу обміну
- б) функція міри вартості
- в) функція засобу платежу
- г) функція нагромадження (утворення скарбів)
- д) функція світових грошей

6. Знецінення грошей, яке супроводжується зростанням цін – це:

- а) дефляція
- б) націоналізація
- в) стагфляція
- г) інфляція
- д) деномінація

7. Суспільна форма боротьби (суперництва) суб'єктів ринкового господарства в процесі реалізації їх особистих інтересів – це:

- а) конкуренція
- б) монополія
- в) олігополія
- г) ринок
- д) економіка

8. Вид монополії, що займає привілейоване становище на ринку в силу технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з ексклюзивним володінням необхідними для виробництва ресурсами, вкрай високою вартістю або винятковістю матеріально-технічної бази), є:

- а) природною
- б) адміністративною
- в) штучною
- г) бюрократичною
- д) державною

9. Коефіцієнт цінової еластичності попиту (E_d) визначається за формулою:

- а) $E_d = \text{Зміна обсягу продажу (\%)} / \text{Зміна ціни (\%)}$
- б) $E_d = \text{Зміна ціни (\%)} / \text{Зміна обсягу продажу (\%)}$
- в) $E_d = \text{Зміна обсягу продажу (\%)} / \text{Ціна на товар}$

г) $E_d = \text{Обсяг продажу} / \text{Зміна ціни (\%)}$

д) $E_d = \text{Обсяг продажу} / \text{Ціна на товар}$

10. Яка функція ринку проявляється в матеріальному заохоченні виробників до виготовлення потрібних споживачеві благ, поліпшенні їхньої якості, скороченні витрат, запровадженні сервісного обслуговування:

- а) регулююча
- б) оздоровлююча
- в) ціноутворююча
- г) посередницька
- д) стимулююча

11. Який взаємозв'язок між пропозицією та ціною на товар відображає закон пропозиції:

- а) прямий
- б) обернений
- в) різно направлений
- г) відсутній
- д) прямо пропорційний

12. Сукупну вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених у поточному періоді на території країни, незалежно від національної належності підприємств – це:

- а) валовий внутрішній продукт
- б) валовий національний продукт
- в) національний дохід
- г) експорт
- д) імпорт

13. Якщо реальний ВВП у попередньому році складав 2405 млрд. гр. од., у звітному – 2300 млрд. гр. од., то темп росту реального ВВП складас:

- а) 95,6%
- б) 104,6%
- в) 105 млрд. гр. од.
- г) -105 млрд. гр. од.
- д) 106,8%

14. Економічне зростання, що досягається головним чином за рахунок підвищення продуктивності праці на основі

досягнень науково-технічного прогресу та поліпшення організації виробництва, є:

- а) інтенсивним
- б) екстенсивним
- в) циклічним
- г) простим
- д) звуженим

15. Стадії (фази) економічного циклу змінюються в такому порядку:

- а) кризовий спад → зростання → піднесення (бум) → депресія
- б) депресія → кризовий спад → зростання → піднесення (бум)
- в) депресія → кризовий спад → піднесення (бум) → зростання
- г) кризовий спад → зростання → депресія → піднесення (бум)
- д) кризовий спад → депресія → зростання → піднесення (бум)

16. Різке погіршення економічного стану країни, що виявляється в значному спаді виробництва, порушенні виробничих зв'язків, що склалися, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття, в зниженні життєвого рівня, добробуту населення – це:

- а) економічне зростання
- б) економічний цикл
- в) економічна криза
- г) екстенсивне відтворення
- д) розширене відтворення

17. Для такої стадії економічного циклу як депресія характерно:

- а) скорочення обсягу національного виробництва
- б) ажіотаж (спекулятивна гарячка) на фондових біржах
- в) збільшення зайнятості, а відповідно, доходів населення
- г) зростання обсягу виробництва
- д) спад виробництва досягає найнижчого рівня (дна) і деякий час застоюється на ньому

18. Реальний ВВП визначається за формулою:

- а) Реальний ВВП = Номінальний ВВП/Індекс споживчих цін
- б) Реальний ВВП = Індекс споживчих цін/ Номінальний ВВП
- в) Реальний ВВП = Номінальний ВВП - Індекс споживчих цін
- г) Реальний ВВП = 100% - Номінальний ВВП/Індекс споживчих цін
- д) Реальний ВВП = Індекс споживчих цін – Номінальний ВВП

19. Процес перенесення вартості основного капіталу в міру його зносу на створювану продукцію (послуги) називається:

- а) моральним зносом
- б) фізичним зносом
- в) амортизацією
- г) ціноутворенням
- д) собівартістю

20. Форма суспільних зв'язків між людьми у процесі купівлі-продажу товарів та послуг – це:

- а) конкуренція
- б) економіка
- в) ринок
- г) виробництво
- д) фінанси

4.2. Навчальна дисципліна «Організація власного бізнесу»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Чому бізнес вважають основою розвитку економіки?
2. Чи можна вважати бізнес методом господарювання?
3. Чому свобода підприємницької діяльності неможлива без ринку?
4. Що включає термін „економічна свобода”?
5. Хто такий підприємець?
6. Чому підприємець є ключовою постаттю ринкової

економіки?

7. Який зміст основних функцій підприємця?
8. Розкрийте економічну сутність поняття «лідерство».
9. Чи обов'язково мати диплом про вищу освіту, щоб стати лідером-підприємцем?
10. Яка роль конкурентних переваг у процесі досягнення лідерських позицій власного бізнесу?
11. Що таке франчайзинг?
12. Що включає в себе франчайзинговий пакет?
13. Наведіть переваги та недоліки придбання існуючого бізнесу.
14. Які види господарських товариств функціонують в Україні?
15. Дайте визначення повного товариства.
16. Назвіть характерні риси товариства з обмеженою відповідальністю.
17. Назвіть учасників, які входять до складу командитного товариства.
18. Що таке КВЕД?
19. Дайте визначення та характеристику установчих документів суб'єктів підприємництва.
20. Для яких організаційно-правових форм юридичної особи можна використовувати модельний статут?
21. Наведіть переваги та недоліки модельного статуту.
22. Що таке податок?
23. Які податки та збори належать до місцевих?
24. Дайте визначення поняттю «маркетинг».
25. В чому полягає відмінність ринку покупця і ринку продавця?
26. Охарактеризуйте функції маркетингу.
27. Відповідно до яких принципів здійснюється маркетинг?
28. Що таке спрощена система оподаткування, обліку та звітності?
29. Що таке матеріально-технічне забезпечення?
30. Перерахуйте цілі матеріально-технічного забезпечення?
31. Які методи використовуються для планування потреб бізнесу у матеріалах?
32. Що таке господарський договір та які його основні види?
33. Проаналізуйте способи забезпечення виконання договорів.
34. В яких формах виступає неустойка?

35. В чому полягає відмінність штрафу від пені?

Типові тести:

1. Стратегія бізнесу – це

- а) максимізація вигоди в процесі здійснення угод;
- б) реалізація стратегічних завдань у відносинах із конкретним партнером виходячи з конкретних умов, строків, предмета угоди;
- в) економічна влада суб'єкта над об'єктом ринку;
- г) обмін діяльністю між суб'єктами економіки;
- д) реалізація бізнес-ідеї.

2. Тактика бізнесу – це

- а) максимізація вигоди в процесі здійснення угод;
- б) реалізація стратегічних завдань у відносинах із конкретним партнером виходячи з конкретних умов, строків, предмета угоди;
- в) економічна влада суб'єкта над об'єктом ринку;
- г) обмін діяльністю між суб'єктами економіки;
- д) реалізація бізнес-ідеї.

3. Самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку – це

- а) фірма;
- б) підприємство;
- в) підприємницька діяльність;
- г) підприємництво;
- д) бізнес.

4. Елемент бізнесу, що характеризується самостійною діяльністю по виробництву продукції (робіт, послуг), що здійснюються на власний ризик, з метою отримання певних вигод – це

- а) підприємницький;
- б) споживчий;
- в) державний;
- г) трудовий;
- д) муніципальний.

5. Яка умова розвитку підприємництва надає гарантії збереження власності суб'єктів господарювання; створить рівні права для усіх учасників підприємницької діяльності

- а) стимулювання бізнесу;
- б) формування ринкової інфраструктури;
- в) конкурентний режим господарювання;
- г) створення законодавчої і нормативної бази;
- д) державна підтримка бізнесу.

6. Не допускаються до заняття підприємництвом

- а) фізичні особи;
- б) юридичні особи;
- в) військовослужбовці;
- г) суб'єкти ринку;
- д) безробітні.

7. Засновницьким документом публічного акціонерного товариства є

- а) установчий договір між учасниками;
- б) статут;
- в) положення про створення;
- г) наказ про створення;
- д) розпорядження про створення.

8. Державна реєстрація фізичних осіб-підприємців проводиться

- а) державним реєстратором або нотаріусом;
- б) виконавчим комітетом державної адміністрації за місцем проживання;
- в) органом державної реєстрації;
- г) працівником служби зайнятості;
- д) працівником прокуратури.

9. Ліцензійні умови здійснення певних видів господарської діяльності розробляються

- а) органом ліцензування;
- б) суб'єктом підприємництва;
- в) кабінетом Міністрів України;
- г) президентом України;
- д) Верховною Радою України.

10. Самостійний суб'єкт господарювання, створений компетентним органом місцевого самоврядування, або іншими суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробництва, науково-дослідницької, торгової та іншої господарської діяльності – це

- а) підприємство;
- б) підприємництво;
- в) ринок;
- г) бізнес;
- д) підприємницька діяльність.

11. Підприємство, утворене, як правило, двома або більше засновниками за їх спеціальним рішенням (договором)

- а) корпоративне;
- б) унітарне;
- в) кооперативне;
- г) приватне;
- д) комунальне.

12. Статутні об'єднання підприємства промисловості, наукових організацій, транспорту, банків, торгівлі тощо на основі повної фінансової залежності від одного або групи підприємств – це

- а) асоціація;
- б) корпорація;
- в) концерн;
- г) консорціум;
- д) кооператив.

13. Статутний капітал такого товариства поділений на частки, розмір яких обумовлюється в статуті. Учасники товариства не відповідають за його зобов'язання і несуть ризик збитків у межах вартості своїх вкладів – це

- а) товариство з обмеженою відповідальністю;
- б) товариство з додатковою відповідальністю;
- в) повне товариство;
- г) командитне товариство;
- д) акціонерне товариство.

14. Учасники такого товариства солідарно несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність за його зобов'язання своїм майном у розмірі, який встановлений статутом товариства і є однаково кратним для всіх учасників до вартості внесеного кожним учасником вкладу – це

- а) товариство з обмеженою відповідальністю;
- б) товариство з додатковою відповідальністю;
- в) повне товариство;
- г) командитне товариство;

15. Франчайзинг – це

а) метод організації бізнесу, що ґрунтується на угоді між великими корпораціями (франчайзери) із малими фірмами (франчайзі) або окремими підприємцями на засадах системи взаємовигідних пільг і привілеїв;

б) право малому підприємцю вести справу відповідно до угоди на визначеній території протягом обумовленого періоду часу, забезпечуючи його своїми товарами, рекламними послугами, технологіями і фірмовим знаком;

в) діяльність під керівництвом франчайзера, який забезпечує його послугами менеджменту, маркетингу і надає йому інформацію про стан ринку;

г) об'єкт договору франчайзингу, комплекс благ, що складається з прав користування брендом і бізнес-моделлю франчайзера, а також інших благ, необхідних для створення та ведення бізнесу;

д) форма існування готової для продажу франшизи у вигляді пакету документів для франчайзі і документів внутрішнього користування франчайзера (бренд-бук, керівництво з управління франчайзинговим підприємством, комплект правових документів).

16. Франшиза – це

а) метод організації бізнесу, що ґрунтується на угоді між великими корпораціями (франчайзери) із малими фірмами (франчайзі) або окремими підприємцями на засадах системи взаємовигідних пільг і привілеїв;

б) право малому підприємцю вести справу відповідно до угоди на визначеній території протягом обумовленого періоду

часу, забезпечуючи його своїми товарами, рекламними послугами, технологіями і фірмовим знаком;

в) діяльність під керівництвом франчайзера, який забезпечує його послугами менеджменту, маркетингу і надає йому інформацію про стан ринку;

г) об'єкт договору франчайзингу, комплекс благ, що складається з прав користування брендом і бізнес-моделлю франчайзера, а також інших благ, необхідних для створення та ведення бізнесу;

д) форма існування готової для продажу франшизи у вигляді пакету документів для франчайзі і документів внутрішнього користування франчайзера (бренд-бук, керівництво з управління франчайзинговим підприємством, комплект правових документів).

17. Роялті – це

а) метод організації бізнесу, що ґрунтується на угоді між великими корпораціями (франчайзери) із малими фірмами (франчайзі) або окремими підприємцями на засадах системи взаємовигідних пільг і привілеїв;

б) право малому підприємцю вести справу відповідно до угоди на визначеній території протягом обумовленого періоду часу, забезпечуючи його своїми товарами, рекламними послугами, технологіями і фірмовим знаком;

в) діяльність під керівництвом франчайзера, який забезпечує його послугами менеджменту, маркетингу і надає йому інформацію про стан ринку;

г) об'єкт договору франчайзингу, комплекс благ, що складається з прав користування брендом і бізнес-моделлю франчайзера, а також інших благ, необхідних для створення та ведення бізнесу;

д) періодичні виплати за використання франшизи, встановлені пропорційно показникам діяльності або у вигляді фіксованої плати.

18. ФОП – платники єдиного податку 2 групи мають право здійснювати

а) страхову діяльність;

б) будівельну діяльність;

- в) медичну практику;
- г) ветеринарну практику;
- д) діяльність у сфері ресторанного господарства.

19. Не можуть бути платники єдиного податку 2 групи ФОП, які здійснюють

- а) торговельну діяльність;
- б) діяльність з надання побутових послуг;
- в) діяльність у сфері ресторанного господарства;
- г) виробництво хлібобулочних виробів;
- д) посередницькі послуги купівлі, продажу та оренди нерухомого майна.

20. Процес залучення грошових коштів та інших ресурсів (людських, матеріальних, інформаційних тощо), які організація не може забезпечити самостійно та які необхідні для реалізації певної або своєї діяльності загалом – це

- а) краудсорсинг;
- б) краудлендинг;
- в) краудінвестинг;
- г) краудфандинг;
- д) фандрейзинг.

21. Модель маркетингової взаємодії з приводу купівлі-продажу товарів між комерційними підприємствами:

- а) B2C маркетинг;
- б) D2B маркетинг;
- в) B2B маркетинг;
- г) B2G маркетинг;
- д) C2B маркетинг.

4.3. Навчальна дисципліна «Соціально-економічна статистика та аналітика»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Які основні показники чисельності населення?
2. Які показники природного руху (відтворення) населення?
3. Які показники механічного руху (міграції) населення?
4. Які показники доходів і витрат населення?

5. Як визначити номінальний, реальний ВВП?
6. Як здійснювати часові та міжнародні порівняння ВВП?
7. Назвіть вартісні показники продукції промисловості.
8. Які показники використовуються для оцінки стану, руху та використання основного капіталу?
9. Які показники використовуються для оцінки ефективності використання оборотних засобів та грошових засобів?
10. Як оцінити чисельність, рух працівників підприємства?
11. Які показники використовуються для оцінки ефективності використання фондів робочого часу, оплати і продуктивності праці?
12. Як визначити чистий прибуток підприємства і різні види рентабельності?
13. Як оцінити рівень інфляції?
14. Які показники розраховуються в статистиці державного бюджету?
15. Назвіть показники статистики грошового обігу.
16. Які статистичні показники використовуються для характеристики інвестиційної, страхової, кредитної діяльності?
17. Назвіть показники для оцінки фінансового стану підприємства.
18. Що таке платіжний баланс?
19. Які є статистичні показники міжнародної торгівлі?
20. Як оцінюється динаміка валютних курсів?

Типові тести:

1. Загальний індекс цін становить 183%. Це означає, що

- а) ціни вирости на 183%
- б) ціни зменшились на 183%
- в) ціни вирости у 0,83 рази
- г) ціни вирости у 1,83 рази
- д) ціни вирости у 18,3 рази

2. ВВП – це

- а) різниця між випуском і чистим експортом
- б) сума валових доданих вартостей галузей економіки і податків на продукти без субсидій на продукти

- в) вартість товарів і послуг, що є результатом виробничої діяльності нерезидентів у звітному періоді
- г) вартість використання основного капіталу
- д) чистий експорт

3. За виробничим методом ВВП визначається як

- а) сума випуску і проміжного споживання за видами економічної діяльності
- б) різниця між валовою доданою вартістю і споживанням основного капіталу
- в) сума валових доданих вартостей за видами економічної діяльності і чистих податків на продукти та імпорт
- г) сума оплати праці найманих працівників і валового прибутку
- д) сума кінцевих споживчих витрат, валового заощадження та чистого експорту

4. Реальним ВВП називають такий показник,

- а) що характеризує обсяг виробництва у цінах планового періоду
- б) що характеризує обсяг виробництва у поточних цінах
- в) в якому врахована зміна купівельної спроможності американської валюти в часі
- г) що характеризує обсяг національного виробництва у цінах базового року
- д) в якому врахована зміна купівельної спроможності європейської валюти в часі

5. Для міжнародних порівнянь використовують ВВП

- а) у фактичних цінах
- б) у порівнянних цінах
- в) реальний
- г) номінальний
- д) у доларах США за паритетом купівельної спроможності національної валюти

6. Економічна діяльність – це

- а) процес створення продуктів і послуг, що мають економічну вартість
- б) безкоштовні домашні послуги
- в) незаконна діяльність

- г) хоббі
- д) немає вірної відповіді

7. До видів економічної діяльності, що виробляють товари, відносяться

- а) сільське господарство, мисливство і лісове господарство
- б) транспорт
- в) освіта
- г) послуги домашньої прислуги
- д) оптова та роздрібна торгівля

8. Якщо ВВП 2016 року = 2037 млрд.грн., ВВП 2017 року = 2490 млрд.грн., то виробництво товарів і послуг

- а) Збільшилося на 22%
- б) Збільшилося на 1,22%
- в) Збільшилося на 12,2%
- г) Зменшилося на 19%
- д) Зменшилося на 1,9%

9. Чому дорівнює загальний коефіцієнт народжуваності, якщо чисельність народжених 238 тис.осіб, померлих 457 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 33376 тис.осіб

- а) 7,1 ‰
- б) 25,8 ‰
- в) -6,6 ‰
- г) -23,7 ‰
- д) 13,6 ‰

10. Чому дорівнює сальдо міграції, якщо чисельність прибулих 10,2 тис.осіб, вибулих 6,8 тис.осіб, середньорічна чисельність населення 47100 тис.осіб

- а) 0,07 тис.осіб
- б) 0,36 тис.осіб
- в) 3,4 тис.осіб
- г) 0,22 тис.осіб
- д) 3,6%

11. Виробнича собівартість – це

- а) витрати, пов'язані з процесом виробництва, зберіганням і реалізацією продукції
- б) витрати, які змінюються пропорційно до зміни обсягів виробництва

- в) витрати, пов'язані з процесом виробництва продукції
- г) витрати, які не змінюються пропорційно до зміни обсягів виробництва
- д) витрати, пов'язані з реалізацією продукції

12. Змінні витрати – це:

- а) витрати, що змінюються прямо пропорційно до зміни обсягу діяльності або іншого фактору витрат
- б) витрати, що залишаються незмінними в разі зміни обсягу діяльності або іншого фактору витрат
- в) витрати, що змінюються ступінчасто із зміною обсягу діяльності або іншого фактору витрат
- г) витрати, що зменшуються при збільшенні обсягів діяльності

13. Витрати, пов'язані з виробництвом або реалізацією товарів, робіт, послуг, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу – це витрати від діяльності

- а) Основної
- б) Фінансової
- в) Інвестиційної
- г) Іншої звичайної
- д) Надзвичайної

14. Матеріальні затрати як елемент витрат – це

- а) вартість витрачених у виробництві сировини, матеріалів
- б) оплата відпусток та іншого невідпрацьованого часу
- в) відрахування на пенсійне забезпечення
- г) сума амортизаційних відрахувань основних засобів,
- д) витрати на відрядження

15. Як визначити прибуток від операційної діяльності підприємства

- а) дохід від реалізації продукції відняти акцизний збір
- б) дохід від реалізації продукції відняти ПДВ
- в) валовий прибуток додати собівартість реалізованої продукції
- г) прибуток від звичайної діяльності додати доходи від реалізації продукції

- д) валовий прибуток відняти адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати

16. Рентабельність продукції – це сума валового прибутку, що припадає на 100 гривень

- а) витрат на оплату праці
- б) собівартості реалізованої продукції
- в) виробничих засобів підприємства
- г) матеріальних витрат
- д) амортизаційних відрахувань

17. Витрати операційної діяльності поділяються за економічним змістом на економічні елементи

- а) матеріальні затрати
- б) витрати на оплату праці
- в) інші операційні витрати
- г) амортизація
- д) прями

18. Чому дорівнює чистий дохід від реалізації продукції та валовий прибуток підприємства, якщо дохід від реалізації продукції (виручка) = 200 тис.грн., ПДВ = 33 тис.грн., собівартість реалізованої продукції = 100 тис.грн.

- а) 167 тис.грн.
- б) 67 тис.грн.
- в) 122 тис.грн.
- г) 212 тис.грн.
- д) 200 тис.грн.

19. Чому дорівнює прибуток від звичайної діяльності підприємства до та після оподаткування, якщо дохід від реалізації продукції без ПДВ = 417 тис.грн., собівартість реалізованої продукції = 250 тис.грн., адміністративні витрати = 45 тис.грн., витрати на збут = 20 тис.грн., податок на прибуток від звичайної діяльності = 18 тис.грн.

- а) 112 тис.грн.
- б) 167 тис.грн.
- в) 84 тис.грн.
- г) 147 тис.грн.
- д) 50%102 тис.грн.

20. Чому дорівнює рентабельність продажу та рентабельність продукції, якщо сума валового прибутку = 67 тис.грн., вартість реалізованої продукції = 200 тис.грн., собівартість реалізованої продукції = 100 тис.грн.

- а) 33,5 %
- б) 67 %
- в) 20 %
- г) 134%
- д) 100 тис.грн.

4.4. Навчальна дисципліна «Бізнес-аналіз: техніки та інструменти»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. В чому полягає різниця між якісними та кількісними техніками аналітичних досліджень?
2. Які техніки організації воркшопів Вам відомі?
3. Назвіть відомі Вам техніки кількісного аналізу бізнес-середовища організації.
4. Якими є переваги застосування техніки персональних інтерв'ю у бізнес-аналізі?
5. В чому відмінність воркшопу від фокус-групи?
6. Які основні методи стратегічного бізнес-аналізу Вам відомі?
7. Як оцінити конкурентні переваги підприємства?
8. Який аналітичний інструмент можна використати для аналізу та розробки ціннісної пропозиції?
9. Як співвідносяться між собою місія та візія бізнесу?
10. Що таке “зовнішнє середовище” організації, як Ви можете погрупувати його складові?
11. В чому суть і переваги застосування SWOT-аналізу?
12. В чому відмінність SWOT та PEST-аналізу?
13. В чому відмінність сильних сторін бізнес-діяльності від можливостей за методикою SWOT-аналізу?
14. В чому відмінність слабких сторін від загроз у діяльності підприємства за методикою SWOT-аналізу?

15. Які інструменти Ви знаєте для аналізу стейкхолдерів організації?
16. Як повинні застосовуватись результати групування стейкхолдерів з використанням матриці «сила впливу - інтерес» в подальших управлінських діях?
17. Чи для всіх підприємств (компаній, організацій) важливим є поділ стейкхолдерів на зовнішніх та внутрішніх, а також дослідження їх впливу на підприємство?
18. Які складові бізнес-середовища аналізують за допомогою моделі McKinsey 7-S?
19. Який аналітичний інструмент можна використати в цілях управління змінами в організації?
20. Які аналітичні висновки можна зробити з використанням методу «Boston Box»?

Типові тести:

1. Який з методів аналізу ґрунтується на вивченні таких компонент: можливості та загрози зовнішнього середовища, сильні та слабкі сторони внутрішнього середовища:

- а) Boston box
- б) SWOT-аналіз
- в) PEST-аналіз
- г) MOST-аналіз
- д) аналіз конкуренції

2. Який з методів аналізу ґрунтується на вивченні таких компонент середовища організації: політична, економічна, соціальна, технологічна:

- а) Boston box
- б) SWOT-аналіз
- в) PEST-аналіз
- г) MOST-аналіз
- д) аналіз конкуренції

3. Процес виявлення осіб або груп, які можуть вплинути або опинитись під впливом проекту, а також їх сортування відповідно до впливу їх на проект чи проекту на них - це:

- а) аналіз ринку
- б) аналіз конкуренції

- в) стейкхолдер-аналіз
- г) управління персоналом
- д) психодіагностика

4. Інструмент аналізу стейкхолдерів, відомий як матриця RACI дозволяє розподілити та проаналізувати ефективність розподілу:

- а) фонду оплати праці проектної групи
- б) робочого часу
- в) фінансових ресурсів організації
- г) виробничих приміщень
- д) відповідальності в команді

5. Для того, щоб внутрішня сильна сторона організації могла бути використана в якості конкурентної переваги, повинні існувати відповідні _____ зовнішнього середовища:

- а) можливості
- б) загрози
- в) слабкі сторони
- г) ризики
- д) виклики

6. Ризиком для розвитку організації вважають ситуацію, коли внутрішня слабка сторона посилюється існуючими _____ зовнішнього середовища:

- а) можливостями
- б) загрозами
- в) слабкими сторонами
- г) сильними сторонами
- д) викликами

7. Перед формуванням SWOT-матриці, в процесі опрацювання матриці можливостей, в першу чергу будуть прийматись до уваги можливості підприємства, що відповідають такому поєднанню вірогідності настання та впливу на організацію:

- а) висока вірогідність – сильний вплив
- б) висока вірогідність – низький вплив
- в) низька вірогідність – сильний вплив
- г) низька вірогідність – помірний вплив
- д) середня вірогідність – низький вплив

8. Індикатори досягнення стратегічних цілей організації чи ефективності виконання окремих проектів формуються на основі принципу:

- а) лише економічної доцільності
- б) SMART
- в) SWOT-аналізу
- г) PEST-аналізу
- д) соціальної ефективності

9. Один з компонентів принципу SMART – “Т” (time-bound) означає, що показники, обрані для перевірки результативності реалізації проекту є:

- а) вимірюваними
- б) конкретними
- в) досяжними
- г) відповідними потребам цільової групи
- д) з чітко встановленими термінами

10. Один з компонентів принципу SMART – “S” (specific) означає, що показники, обрані для перевірки результативності реалізації проекту є:

- а) вимірюваними
- б) конкретними
- в) досяжними
- г) відповідними потребам цільової групи
- д) з чітко встановленими термінами

11. Один з компонентів принципу SMART – “М” (measurable) означає, що показники, обрані для перевірки результативності реалізації проекту є:

- а) вимірюваними
- б) конкретними
- в) досяжними
- г) відповідними потребам цільової групи
- д) з чітко встановленими термінами

12. Техніка аналізу, яка передбачає групове вирішення вузького кола завдань, і, як правило, проводяться із залученням фахівців однорідного профілю – це:

- а) інтерв'ю
- б) фокус-група

- в) STOP-модель
- г) спостереження
- д) портретування

13. Техніка аналізу, яка передбачає особисту співбесіду з метою отримання необхідної інформації – це:

- а) інтерв'ю
- б) фокус-група
- в) STOP-модель
- г) спостереження
- д) портретування

14. Яка з технік проведення воркшопу передбачає вільне висловлення думок без обговорення, а лише з фіксацією:

- а) покрокове відсіювання
- б) мозковий штурм
- в) фокус-група
- г) спостереження
- д) прототипування

15. Для вибору нових напрямів діяльності підприємства у зв'язку з послабленням його конкурентних позицій, адміністрація організувала зустріч, на якій у форматі круглого столу були згенеровані та систематизовані ідеї подальшого розвитку. До роботи були залучені лінійні керівники всіх підрозділів підприємства та зовнішні консультанти з маркетингу та побудови стратегій розвитку. Якій техніці аналізу відповідає описана зустріч?

- а) воркшоп
- б) фокус-група
- в) інтерв'ю
- г) спостереження
- д) портретування

16. Аналітиками підприємства виявлено, що основним чинником послаблення конкурентних позицій є неефективний маркетинг. Для розробки стратегії ремаркетингу адміністрація організувала зустріч, на якій у форматі круглого столу був розроблений відповідний план. До роботи були залучені представники маркетингового

відділу підприємства та зовнішні консультанти з маркетингу. Якій техніці аналізу відповідає описана зустріч?

- а) воркшоп
- б) фокус-група
- в) інтерв'ю
- г) спостереження
- д) портретування

17. У пошуку «соціальних якорів» для втримання найбільш цінних працівників підприємства найкращою технікою аналізу потреб та інтересів є:

- а) анкетування з включенням питань щодо актуальних потреб та інтересів
- б) круглий стіл з обговоренням важливості лояльності до підприємства
- в) воркшоп щодо проблем розвитку підприємства
- г) фокус-група на тему мотивації на підприємстві
- д) мозковий штурм для пошуку універсальних рішень щодо мотивації

18. Розрахунок показників ліквідності підприємства та їх порівняння з вимогами банку для отримання кредиту є прикладом аналізу:

- а) маркетингового
- б) суцільного
- в) періодичного
- г) якісного
- д) кількісного

19. Представлення замовнику різних варіантів опису майбутньої ситуації (песимістичного, реалістичного, оптимістичного) з аналізом можливих наслідків входження на ринок з новим товаром є прикладом техніки:

- а) фінансового аналізу
- б) спостереження
- в) прототипування
- г) розробки та презентації сценаріїв
- д) портретування

20. Облаштування торговельних площ із розміщенням камер відео нагляду для аналізу якості обслуговування та використання робочого часу персоналом є прикладом:

- а) організації фокус-групи
- б) інтерв'ю
- в) суцільного аналізу
- г) спостереження
- д) кількісного аналізу

4.5. Навчальна дисципліна «Аналіз економічної діяльності»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. За якими ознаками відбувається поділ факторів на кількісні та якісні, прості та складні?
2. Які види факторних моделей вам відомі?
3. Яким чином визначити наявність резерву згідно отриманих результатів факторного аналізу?
4. В чому різниця між явними та прихованими резервами?
5. В чому полягає сутність кореляційно-регресійного аналізу? Які вимоги ставляться до відбору факторів та побудови моделі?
6. В чому полягає особливість застосування стохастичного факторного аналізу на відміну від детермінованого? В яких випадках варто застосовувати той чи інший метод економічного аналізу?
7. В чому полягає суть методу елімінування?
8. Які методи факторного аналізу відносяться до прийомів елімінування.
9. В чому суть індексного методу? Для яких видів факторних моделей він застосовується?
10. В чому суть методу ланцюгових підстановок? Які існують правила щодо його використання?
11. В чому суть методу абсолютних різниць? Для яких видів факторних моделей він застосовується?
12. В чому суть методу відносних різниць? Для яких видів факторних моделей він застосовується?

13. Виконання яких завдань передбачає аналіз праці на підприємстві?
14. Якими джерелами інформації необхідно користуватися при аналізі забезпеченості та використання основних засобів?
15. За допомогою яких показників надається характеристика стану та руху основних засобів?
16. Які показники характеризують забезпеченість підприємства основними засобами та як вони розраховуються?
17. Що включають до матеріальних ресурсів?
18. Які основні завдання включаються до аналізу матеріальних ресурсів?
19. Які показники використовуються для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів?
20. За якими ознаками здійснюється класифікація витрат?
21. Які джерела інформації використовуються для аналізу витрат?
22. На основі яких факторних моделей можна здійснити аналіз витрат на одну гривню товарної продукції?
23. За якими ознаками здійснюється класифікація витрат?
24. Які основні джерела для аналізу фінансового стану підприємства?
25. Які висновки можна зробити на основі структурно-динамічного аналізу балансу підприємства?
26. Чим визначається платоспроможність підприємства?
27. На основі яких показників аналізується ліквідність підприємства? Що вони характеризують?
28. На які групи поділяються зобов'язання підприємства?
29. В чому суть оцінки можливості банкрутства підприємства на основі Z-моделі з врахуванням п'яти факторів?
30. Що таке прибуток підприємства? Які його основні функції?
31. З якою метою здійснюється аналіз фінансових результатів підприємства?
32. Які основні джерела інформації для аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?
33. Що таке рентабельність підприємства та як вона визначається?

34. Які основні показники рентабельності підприємства та як вони розраховуються?
35. Які методи аналізу середовища є придатними для оцінки конкуренції та її впливу на організацію? В чому переваги та недоліки кожного з них?

Типові тести:

- 1. Який метод факторного аналізу використовується для всіх типів детермінованих факторних моделей?**
- а) метод абсолютних різниць
 - б) метод відносних різниць
 - в) індексний метод
 - г) метод ланцюгових підстановок
 - д) інтегральний метод
- 2. Що НЕ відноситься до традиційних способів економічного аналізу?**
- а) порівняння показників
 - б) кореляційно-регресійний аналіз
 - в) групування даних
 - г) балансовий метод
 - д) табличний метод
- 3. До показників ефективності використання основних засобів належить:**
- а) коефіцієнт зносу
 - б) коефіцієнт оновлення
 - в) фондоддача
 - г) коефіцієнт вибуття
 - д) коефіцієнт придатності
- 4. Який показник характеризує фінансову стійкість підприємства?**
- а) коефіцієнт швидкої ліквідності
 - б) коефіцієнт автономії
 - в) коефіцієнт оборотності активів
 - г) рентабельність продажів
 - д) коефіцієнт абсолютної ліквідності
- 5. Які показники використовуються для аналізу ефективності використання матеріальних ресурсів?**

- а) матеріаловіддача
 - б) фондомісткість
 - в) коефіцієнт оборотності запасів
 - г) матеріаломісткість
 - д) всі перераховані варіанти
- 6. До джерел інформації для аналізу витрат підприємства відносяться:**
- а) форма №1 "Баланс"
 - б) форма №2 "Звіт про фінансові результати"
 - в) форма №5 "Примітки до річної фінансової звітності"
 - г) первинні документи з обліку витрат
 - д) всі відповіді вірні
- 7. Які фактори впливають на зміну собівартості продукції?**
- а) обсяг виробництва
 - б) структура продукції
 - в) рівень змінних витрат
 - г) рівень постійних витрат
 - д) всі перераховані фактори
- 8. Для аналізу якості продукції використовують показники:**
- а) сортність продукції
 - б) частка сертифікованої продукції
 - в) частка продукції вищої категорії якості
 - г) частка забракованої продукції
 - д) всі перераховані показники
- 9. До показників ліквідності підприємства відносяться:**
- а) коефіцієнт загальної ліквідності
 - б) коефіцієнт швидкої ліквідності
 - в) коефіцієнт абсолютної ліквідності
 - г) чистий оборотний капітал
 - д) всі перераховані показники
- 10. Які показники використовуються для аналізу руху персоналу?**
- а) коефіцієнт обороту з прийняття
 - б) коефіцієнт обороту зі звільнення
 - в) коефіцієнт плинності кадрів
 - г) коефіцієнт загального обороту
 - д) всі перераховані показники

- 11. Які методи використовуються для оцінки можливості банкрутства підприємства?**
- а) Z-модель Альтмана
 - б) модель Спрінгейта
 - в) модель Таффлера
 - г) дискримінантна модель
 - д) всі перераховані методи
- 12. До показників рентабельності підприємства відносяться:**
- а) рентабельність продукції
 - б) рентабельність продажів
 - в) рентабельність активів
 - г) рентабельність власного капіталу
 - д) всі перераховані показники
- 13. Які джерела інформації використовуються для аналізу фінансового стану підприємства?**
- а) баланс підприємства
 - б) звіт про фінансові результати
 - в) звіт про рух грошових коштів
 - г) примітки до річної фінансової звітності
 - д) всі перераховані джерела
- 14. До методів аналізу конкурентного середовища підприємства належать:**
- а) SWOT-аналіз
 - б) PEST-аналіз
 - в) модель п'яти сил Портера
 - г) матриця BCG
 - д) всі перераховані методи
- 15. Які показники характеризують інтенсивність конкуренції?**
- а) індекс концентрації ринку
 - б) індекс Херфіндаля-Хіршмана
 - в) індекс Розенблюта
 - г) коефіцієнт відносної концентрації
 - д) всі перераховані показники

4.6. Навчальна дисципліна «Системи і механізми регулювання бізнесу»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. В чому полягає необхідність регулювання бізнесу?
2. Перерахуйте органи, що здійснюють регулювання бізнесу та їх правовий статус.
3. Що таке нормативно-правове регулювання бізнесу?
4. В чому полягає сутність конституційного регулювання бізнесу?
5. Як здійснюється регулювання бізнесу на основі кодексів та законів?
6. Міжнародно-правове регулювання бізнесу.
7. З яких елементів складається система регулювання бізнесу.
8. Що таке прогноз та економічного прогнозування?
9. Перерахуйте умови надання державної підтримки суб'єктам малого і середнього бізнесу.
10. Які існують види державної підтримки малого і середнього бізнесу?
11. Що таке фінансова політика держави?
12. Що таке державний бюджет?
13. Які існують форми та методи податкового регулювання бізнесу?
14. Поняття та застосування спрощеної система оподаткування.
15. В чому сутність грошово-кредитної політики держави?
16. Що таке валютне регулювання та валютний контроль?
17. Що таке квотування?
18. Які застосовують види квот?
19. В чому полягає сутність лімітування?
20. Поняття стандартизації.
21. Назвіть об'єкти та суб'єкти стандартизації.
22. Сутність сертифікації.
23. Поняття ліцензії та ліцензійних умов.
24. Який порядок одержання ліцензії?
25. Переоформлення та анулювання ліцензії.

Типові тести:

1. Система забезпечення цілеспрямованого впливу інститутів держави на ринкові процеси шляхом узгодження заходів і послідовного використання інструментів і механізмів координації, організації та упорядкування економічних відносин – це

- а) функціональний підхід
- б) системний підхід
- в) антикризовий підхід
- г) процесний підхід
- д) інституціональний підхід

2. Політика, спрямована на здійснення державою прогресивних змін у структурі економіки, удосконалення міжгалузевих та внутрішньогалузевих пропорцій, стимулювання розвитку сфер, які визначають науково-технічний прогрес, забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та зростання рівня життя населення

- а) структурно-галузева
- б) інвестиційна
- в) амортизаційна
- г) цінова
- д) податкова

3. Політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно у галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики

- а) структурно-галузева
- б) інвестиційна
- в) амортизаційна
- г) цінова
- д) податкова

4. Прогноз економічного і соціального розвитку України на середньостроковий період розробляється на

- а) 3 роки
- б) 5 років

- в) 7 років
- г) 10 років
- д) 2 роки

5. На галузевому рівні розробляються прогнози розвитку галузей економіки на середньостроковий період на

- а) 3 роки
- б) 5 років
- в) 7 років
- г) 10 років
- д) 1 рік

6. Сукупність способів і прийомів розробки прогнозів, які дозволяють на основі аналізу даних ретроспективного періоду, зовнішніх і внутрішніх факторів впливу, а також їх кількісних змін здійснити переконливі передбачення стосовно майбутнього розвитку економіки чи суспільства в цілому – це методи

- а) економічного прогнозування
- б) економічного регулювання
- в) економічного планування
- г) адміністративного регулювання
- д) психологічного впливу

7. Державні цільові програми, спрямовані на розв'язання комплексних галузевих і міжгалузевих проблем виробництва, підвищення його ефективності та якісних характеристик, забезпечення ресурсозбереження, створення нових виробництв, розвиток виробничої кооперації – це

- а) наукові
- б) економічні
- в) науково-технічні
- г) екологічні
- д) соціальні

8. Організація економічної діяльності на основі приватної власності з метою отримання прибутку – це

- а) підприємство
- б) підприємництво
- в) підприємницька діяльність
- г) бізнес

д) господарська діяльність

9. Бізнес – це

- а) комерційна категорія
- б) економічна категорія
- в) підприємницька категорія
- г) юридична категорія
- д) суспільна категорія

10. Метою державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні є

- а) створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього підприємництва
- б) забезпечення розвитку суб'єктів малого і середнього підприємництва з метою формування конкурентного середовища та підвищення рівня їх конкурентоспроможності
- в) стимулювання інвестиційної та інноваційної активності суб'єктів малого і середнього підприємництва
- г) ефективність підтримки малого і середнього підприємництва
- д) доступність отримання державної підтримки суб'єктами малого і середнього підприємництва

11. Державна підтримка не може надаватися суб'єктам малого і середнього підприємництва, які

- а) є кредитними організаціями, страховими організаціями, інвестиційними фондами, недержавними пенсійними фондами, професійними учасниками ринку цінних паперів, ломбардами
- б) здійснюють виробництво та/або реалізацію зброї, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, обмін валют
- в) здійснюють надання в оренду нерухомого майна, що є одним з основних видів діяльності
- д) займаються ресторанним бізнесом

12. Сприяння утворенню об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, які надають консультаційні послуги суб'єктам малого і середнього підприємництва, та забезпечення їх діяльності – це

- а) фінансова підтримка
- б) інформаційна підтримка
- в) консультаційна підтримка

- г) підтримка експорту
- д) інноваційна підтримка

13. Використання системи оподаткування та управління видатками з метою встановлення рівноваги на ринку – це

- а) фінансово-бюджетне регулювання
- б) грошово-кредитне регулювання
- в) цінове регулювання
- г) валютне регулювання
- д) адміністративне регулювання

14. Здійснення сукупності заходів, спрямованих на зміну обсягів грошової маси в обігу, кредитних ресурсів та емісії – це

- а) фінансово-бюджетне регулювання
- б) грошово-кредитне регулювання
- в) цінове регулювання
- г) валютне регулювання
- д) адміністративне регулювання

15. Бюджет формується на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку України та розрахунках надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил – це принцип

- а) єдності
- б) збалансованості
- в) самостійності
- г) повноти
- д) обґрунтованості

16. Усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання публічних послуг при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів – це принцип

- а) єдності
- б) збалансованості

- в) самостійності
- г) повноти
- д) ефективності та результативності

17. Розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами ґрунтується на необхідності максимально можливого наближення надання публічних послуг до їх безпосереднього споживача – це принцип

- а) єдності
- б) збалансованості
- в) субсидіарності
- г) повноти
- д) ефективності та результативності

18. Фінансовий план утворення і використання грошових фондів держави протягом року, це баланс доходів і витрат держави, який складає Міністерство фінансів – це

- а) кредитування бюджету
- б) фінансування спеціального фонду бюджету
- в) доходи бюджету
- г) державний бюджет
- д) фінансування загального фонду бюджету

19. Доходи від власності та підприємницької діяльності, адміністративних зборів та платежів, надходжень від штрафів та фінансових санкцій – це

- а) доходи від операцій з капіталом
- б) неподаткові надходження
- в) податкові надходження
- г) офіційні трансферти
- д) державні цільові фонди

20. Кількісний нетарифний захід обмеження експорту чи імпорту товару певною кількістю або сумою на певний проміжок часу – це

- а) ліцензія
- б) квота
- в) ліміт
- г) лімітування
- д) ліцензування

4.7. Навчальна дисципліна «Етика бізнесу»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Охарактеризуйте сутність понять «етика» та «мораль».
2. Назвіть спільні та відмінні риси етики та моралі.
3. Що стало передумовою виникнення етики бізнесу?
4. Які основні етапи в становленні етики бізнесу Ви знаєте?
5. Охарактеризуйте принципи етичного ведення бізнесу.
6. Які функції виконує етика в сучасному бізнес-середовищі?
7. Поясніть зміст поняття «професійна етика».
8. Які умови виникнення професійної етики?
9. Які завдання покликана виконувати професійна етика?
10. Назвіть види професійної етики.
11. Назвіть функції професійних кодексів.
12. За якими ознаками можна дискримінувати найманого працівника або партнера в бізнесі?
13. Поясніть зміст понять «булінг» та «мобінг». Які причини їх виникнення Ви знаєте?
14. За яких умов може виникати конфлікт інтересів в бізнесі?
15. Назвіть та охарактеризуйте сучасні дилеми етики в питаннях інтелектуальної власності.
16. Охарактеризуйте наслідки неетичної поведінки для бренду організації.
17. В яких формах може проявлятися соціальної відповідальності особистості? Оцініть вплив війни на реалізацію соціальної відповідальності в Україні.
18. Які концепції соціальної відповідальності бізнесу Ви знаєте? Чи змінюється відношення бізнесу до реалізації соціальної відповідальності в умовах війни?
19. Яких соціально відповідальних принципів слід дотримуватись бізнесу?
20. Зовнішня та внутрішня соціальна відповідальність бізнесу: в чому відмінність?
21. Опишіть механізм імплементації соціальної відповідальності в діяльність бізнесу.

22. Якими нормативно-правовими документами регламентується соціальна відповідальність на рівні окремої організації?
23. За допомогою яких інструментів бізнес реалізує свою соціальну відповідальність?
24. Поясніть роль корпоративної культури у формуванні та розвитку етики бізнесу.
25. Що таке «корпоративні цінності»? Які джерела їх формування Ви знаєте?
26. Які функції покликані виконувати етичні кодекси? Які їх види Ви знаєте?
27. Охарактеризуйте правила ділового спілкування в сучасному бізнес-середовищі.
28. В яких формах може реалізовуватись ділове спілкування?
29. Охарактеризуйте етику ділового спілкування на різних рівнях.
30. З яких елементів складається система невербальних засобів спілкування?
31. Назвіть можливі бар'єри в процесі ділового спілкування. Які способи їх подолання Ви знаєте?
32. Які основні вимоги до підготовки публічного виступу Ви знаєте?
33. Які сторичні етапи становлення концепції етикету Ви знаєте? Які спільні та відмінні риси характерні для кожного етапу?
34. Назвіть правила етикету щодо ділових подарунків.
35. Поясніть основні вимоги до змісту ділової зустрічі.
36. Яких правил поведінки слід дотримуватись під час ділової зустрічі?
37. Які особливості розташування співрозмовників під час ділових контактів необхідно знати?
38. Що таке діловий стиль одягу і які його основні особливості?
39. Як одяг може вплинути на перше враження під час ділової зустрічі?
40. Які особливості ділового одягу слід враховувати при співпраці з іноземними партнерами?
41. Назвіть основні класи цінностей інформаційної етики.

42. Охарактеризуйте етичні аспекти забезпечення інформаційної безпеки особистості.
43. Які принципи покладені в основу цифрової поведінки в інтернет-комунікаціях?
44. Поясніть актуалізацію цифрової етики застосування штучного інтелекту в бізнесі.
45. Яких правил етики слід дотримуватись в умовах дистанційного спілкування з бізнес-партнерами?

Тупові тести:

1. Основою якого принципу бізнес-етики є відповідальність суб'єкта господарювання за наслідки економічної, соціальної та екологічної спрямованості, що проявляються в результаті функціонування бізнес-структур і прийняттю відповідних рішень?

- а) індивідуальної відповідальності;
- б) толерантності;
- в) ситуативності;
- г) економічної доцільності;
- д) утилітарності.

2. Основою якого принципу бізнес-етики є необхідність запровадження положень етики бізнесу задля досягнення економічного результату ?

- а) індивідуальної відповідальності;
- б) толерантності;
- в) ситуативності;
- г) економічної доцільності;
- д) утилітарності.

3. Яка категорія означає відповідність поведінки в професійній діяльності загальноприйнятим моральним нормам і принципам, а також вимогам, що ставляться до певної професії?

- А) професійний обов'язок;
- Б) професійна культура;
- В) професійна компетентність;
- Г) професійна мораль;
- Д) професійний розвиток.

4. Прояв відносно інших стриманості, передбачливості і пристойності при спілкуванні забезпечує:

- а) професійний такт;
- б) професійна таємниця;
- в) професійна компетентність;
- г) професійна мораль;
- д) професійний розвиток.

5. Яка функція професійних кодексів забезпечує уявлення про моральний ідеал професіонала?

- а) пізнавальна;
- б) контролююча;
- в) регулятивна;
- г) ціннісно-орієнтаційна;
- д) стимулююча.

6. В основі якої функції професійних кодексів лежать поняття совість, честь, справедливість?

- а) пізнавальна;
- б) контролююча;
- в) регулятивна;
- г) ціннісно-орієнтаційна;
- д) стимулююча.

7. Ситуація, за якої особа, виконуючи свої професійні обов'язки, має приватний інтерес, який хоча і не обов'язково призводить до прийняття неправомірного рішення, але здатний до цього призвести – це:

- а) корупція;
- б) шахрайство;
- в) дискримінація;
- г) конфлікт інтересів;
- д) мобінг.

8. Який вид корупції включає надання посад або переваг родичам, друзям або діловим партнерам без урахування їхньої кваліфікації?

- а) розтрата;
- б) фаворитизм;
- в) відкат;
- г) зловживання впливом;

д) хабарництво.

9. Який принцип соціальної відповідальності передбачає надання організацією достовірної інформації в доступній та повній мірі?

- а) прозорість;
- б) підзвітність;
- в) добровільність;
- г) постійність;
- д) діалог з зацікавленими сторонами.

10. Яка складова соціальної відповідальності передбачає підпорядкування організацією своєї економічної діяльності існуючим законодавчим нормам?

- а) економічна
- б) правова;
- в) дискреційна (філантропічна);
- г) етична;
- д) екологічна.

11. Який інструмент реалізації соціальної відповідальності бізнесу полягає у адресній фінансовій допомозі, виділеній на реалізацію цільових проектів та/або на проведення прикладних досліджень?

- а) благодійні пожертви;
- б) корпоративне волонтерство;
- в) грошові гранти;
- г) корпоративний соціальний маркетинг;
- д) соціально значущий маркетинг.

12. Яка функція корпоративних кодексів регламентує пріоритети у взаємодії зі стейкхолдерами?

- а) контролююча;
- б) управлінська;
- в) розвитку корпоративної культури;
- г) репутаційна;
- д) санації.

13. Яка функція корпоративних кодексів орієнтує працівників на єдині корпоративні цілі?

- а) контролююча;
- б) управлінська;

- в) розвитку корпоративної культури;
- г) репутаційна;
- д) санації.

14. На якому рівні ділового спілкування партнер розглядається як засіб для досягнення мети?

- а) духовний;
- б) примітивний;
- в) маніпулятивний;
- г) стандартизований;
- д) конвенціональний (погоджувальний).

15. В процесі ділового спілкування до бар'єрів сприйняття і розуміння належать:

- а) бар'єр негативних емоцій;
- б) бар'єр установки (стереотипи);
- в) бар'єр стилів спілкування;
- г) бар'єр мови;
- д) бар'єр слухання.

16. До зовнішніх чинників етику ділової людини належать:

- а) зовнішній вигляд;
- б) належні жести, пози, постава, хода;
- в) виразність міміки;
- г) вміння використовувати простір для спілкування;
- д) всі відповіді правильні.

17. До внутрішніх (етичних) чинників іміджу ділової людини належать:

- а) чесність;
- б) зовнішній вигляд;
- в) повага до підлеглих, партнерів;
- г) вірність даному слову;
- д) вміння керувати мімікою.

18. Вид неетичної поведінки в Інтернеті, який полягає у використанні великих за обсягом повідомлень, які не несуть ніякої корисної інформації – це:

- а) флейм;
- б) флуд;
- в) офтопик;
- г) хотлінк;

д) оверквотинг.

19. Вид неетичної поведінки в Інтернеті, який полягає у включенні до веб-сторінки файлів або інших ресурсів з чужого сервера – це:

- а) флейм;
- б) флуд;
- в) офтопик;
- г) хотлінк;
- д) оверквотинг.

20. Створення та поширення шкідливого програмного забезпечення – це:

- а) скімінг;
- б) вішинг;
- в) шимінг;
- г) рефайлінг;
- д) мальваре.

4.8. Навчальна дисципліна «Конкуренентоспроможність бізнесу»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Як розуміють поняття «конкуренція» в економіці? Назвіть основні види ринкових структур. Які ознаки характерні для досконалої (як ще називають цей вид ринкової структури?) і недосконалої конкуренції?
2. У яких формах може проявлятися недосконала конкуренція? Охарактеризуйте кожен з цих типів ринкових структур та наведіть конкретні приклади. Охарактеризуйте такі види ринкових структур, як монополія і монопсонія.
3. У чому полягає особливість конкуренції продавців і конкуренції покупців?
4. У чому полягає цінова і нецінова конкуренція на ринку? У яких випадках суб'єкти бізнесу вдаються до кожної з цих форм конкурентної боротьби?
5. Назвіть можливі позитивні та негативні наслідки конкуренції.

6. Як Ви розумієте поняття «недобросовісна конкуренція»? Як недобросовісну конкуренцію трактує вітчизняне законодавство?
7. Як Ви розумієте поняття «конкурентоспроможність»? Чи існує взаємозв'язок між поняттями «конкурентоспроможність» і «конкуренція»?
8. Що таке «конкурентні переваги»? У чому полягає сутність внутрішніх та зовнішніх конкурентних переваг? Наведіть приклади.
9. Які види конкурентоспроможності розрізняють залежно від її об'єкта? Хто може бути суб'єктом оцінювання конкурентоспроможності? Що саме, на Вашу думку, буде оцінювати кожен із суб'єктів для конкретного об'єкта конкурентоспроможності?
10. Назвіть основні групи товарів за такими класифікаційними ознаками: за рівнем матеріальної відчутності; за рівнем довговічності; за характером кінцевого використання; за товарною поведінкою. Наведіть приклади товарів у межах кожної з названих Вами груп.
11. Як Ви розумієте поняття «конкурентоспроможність товару»? Що означає «відносний» характер конкурентоспроможності? Обґрунтуйте відповідь. Які основні компоненти формують конкурентоспроможність товару?
12. Охарактеризуйте «якість продукції» як економічну категорію. З яких характеристик може складатися якість товару? Які узагальнені групи показників якості товару найчастіше застосовують для оцінювання його конкурентоспроможності? Чи є тотожними поняття «якість товару» і «конкурентоспроможність товару»? Обґрунтуйте відповідь.
13. Що передбачає оцінювання конкурентоспроможності товару? Які Ви знаєте методи оцінювання конкурентоспроможності товару? Коротко охарактеризуйте, яким чином відбувається оцінювання конкурентоспроможності товару за кожним з названих Вами методів.

14. Як трактують поняття «конкурентоспроможність підприємства»? Охарактеризуйте співвідношення та взаємозв'язок між поняттями «конкурентоспроможність продукції» та «конкурентоспроможність підприємства».
15. У чому полягає особливість впливу на конкурентоспроможність підприємства внутрішніх і зовнішніх факторів? Наведіть конкретні приклади.
16. У чому полягає відмінність між внутрішніми і зовнішніми конкурентними перевагами підприємства? Наведіть конкретні приклади. Які можуть бути причини втрати підприємством конкурентних переваг?
17. Охарактеризуйте поняття «стратегія конкурентоспроможності». Перерахуйте і опишіть основні компоненти ділової стратегії підприємства.
18. Які конкурентні стратегії може обирати підприємство, що претендує на роль лідера? Коротко опишіть кожен з названих Вами стратегій.
19. Які конкурентні стратегії здебільшого обирають підприємства, які слідують за лідером? Коротко опишіть кожен з названих Вами стратегій.
20. У чому, за М. Портером, полягає ідея формування підприємством стратегії лідерства за витратами? Які головні передумови застосування даної стратегії? У чому полягають її переваги та ризики?
21. У чому, за М. Портером, полягає ідея використання підприємством стратегії диференціації? За якими напрямками підприємство може диференціювати свою діяльність, орієнтуючись на дану стратегію?
22. Які головні передумови застосування стратегії диференціації? У чому полягають її переваги та ризики? Які вигоди може отримати підприємство, орієнтуючись на стратегію диференціації?
23. У чому, за М. Портером, полягає ідея використання підприємством стратегії ринкової ніші? Які головні передумови її застосування? У чому полягають переваги та ризики використання підприємством стратегії концентрації?

24. Як Ви розумієте поняття «конкурентоспроможність регіону»? Які групи показників передбачено офіційною методикою оцінювання індексів конкурентоспроможності регіонів України? Які показники належать до кожної з цих груп?
25. Як Ви розумієте поняття «конкурентоспроможність країни»? Які фактори визначають конкурентоспроможність країни? Які чотири групи факторів міжнародної конкурентоспроможності визначає М. Портер? Наведіть приклади чинників, які належать до кожної з цих груп.

Типові тести:

- 1. До позитивних наслідків конкуренції належить:**
- а) витіснення з ринку дрібних товаровиробників;
 - б) підвищення якості продукції та послуг;
 - в) дефіцит товарів;
 - г) зниження цін на товари та підвищення добробуту населення;
 - д) підвищення цін на товари та зниження рівня життя населення.
- 2. Згідно з чинним вітчизняним законодавством «будь-які дії у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності» вважаються:**
- а) монополією;
 - б) чистою конкуренцією;
 - в) недобросовісною конкуренцією;
 - г) нецінковою конкуренцією;
 - д) неповною конкуренцією.
- 3. Для олігополістичної конкуренції можливі такі типові варіанти поведінки учасників:**
- а) входження на ринок нових товаровиробників блоковано;
 - б) одна з фірм є лідером, що контролює значну частину ринку, визначає ціну, а інші змушені сприймати цю ціну як задану;
 - в) продукція однорідна і не має близьких замінників, тобто товар повністю унікальний;

- г) жоден з продавців чи покупців не може змінити ситуацію на ринку;
- д) компанії мають приблизно однакову вагу в галузі й жодна з них не може ігнорувати реакцію інших.
- 4. Здатність випереджати інших, використовуючи свої переваги в досягненні поставлених цілей, – це:**
- а) конкуренція;
 - б) соціальне партнерство;
 - в) дискримінація;
 - г) соціальна відповідальність;
 - д) конкурентоспроможність.
- 5. Об'єктами, яким притаманна конкурентоспроможність, можуть бути:**
- а) фірма;
 - б) регіон;
 - в) споживач;
 - г) законодавство;
 - д) уряд.
- 6. Суб'єктами, які оцінюють конкурентоспроможність тих чи інших об'єктів, можуть бути:**
- а) споживач;
 - б) держава;
 - в) товар;
 - г) інвестор;
 - д) продукція.
- 7. Інтегральна характеристика товару, яка відображає відмінність певного товару від товару-конкурента і визначає його привабливість в очах споживача, – це:**
- а) конкурентоспроможність товару;
 - б) монопсонія;
 - в) життєвий цикл товару;
 - г) споживча вартість товару;
 - д) товарний асортимент.
- 8. До товарів попереднього вибору належать:**
- а) меблі;
 - б) зубна паста;
 - в) масло;

- г) побутова техніка;
 - д) хліб.
- 9. Для оцінювання конкурентоспроможності товару можуть застосовуватися такі технічні характеристики споживчих властивостей товару:**
- а) зовнішній вигляд;
 - б) вага;
 - в) ціна товару;
 - г) знижки під час придбання;
 - д) швидкість.
- 10. Оберіть правильне твердження:**
- а) якість товару не має жодного відношення до його конкурентоспроможності;
 - б) якість товару і конкурентоспроможність товару – поняття повністю ідентичні;
 - в) якість продукції є основою конкурентоспроможності товару;
 - г) конкурентоспроможність товару ніяким чином не залежить від його якості;
 - д) конкурентоспроможність товару залежить тільки від його ціни.
- 11. Для оцінювання конкурентоспроможності найчастіше застосовують такі вартісні показники товару:**
- а) зовнішній вигляд;
 - б) смак, запах;
 - в) знижки під час придбання;
 - г) ергономічність;
 - д) ціна товару.
- 12. Внутрішнім фактором конкурентоспроможності підприємства є:**
- а) технології, які використовуються на підприємстві;
 - б) рівень кваліфікації персоналу організації;
 - в) державна політика щодо експорту та імпорту;
 - г) обладнання, яке використовуються на підприємстві;
 - д) рівень економічного розвитку країни.
- 13. Зовнішнім фактором конкурентоспроможності підприємства є:**

- а) рівень кваліфікації персоналу організації;
 - б) рівень стратегічного управління підприємством;
 - в) основні характеристики ринку: його тип і ємність, наявність і можливості конкурентів;
 - г) регулярність залучення підприємством інвестицій в розвиток виробництва;
 - д) розміри сформованої постійної і лояльної клієнтської бази.
- 14. До внутрішніх конкурентних переваг організації належать:**
- а) ефективна система стимулювання збуту і післяпродажного обслуговування;
 - б) зниження освітнього і кваліфікаційного рівня персоналу;
 - в) лідерство на ринку товарів;
 - г) фінансова стійкість функціонування організації ;
 - д) ослаблення конкуренції на ринку внаслідок посилення монополізму.
- 15. Основними причинами втрати конкурентних переваг можуть бути:**
- а) зростання інноваційного потенціалу підприємства;
 - б) зниження освітнього і кваліфікаційного рівня персоналу;
 - в) низькі доходи основних груп населення країни, що призводять до зниження вимогливості до якості товарів;
 - г) зниження інвестиційної привабливості підприємства;
 - д) підвищення здатності підприємства до адаптації.
- 16. Стратегічна альтернатива, що характеризується цілями, які набагато перевищують рівень минулих досягнень, – це:**
- а) конкурентоспроможність;
 - б) стратегія скорочення;
 - в) стратегія стабілізації;
 - г) стратегія обмеженого зростання;
 - д) стратегія зростання.
- 17. Зосередження уваги на основних сегментах ринку для задоволення потреб і запитів строго окресленого кола споживачів за рахунок або низької ціни, або високої якості передбачає:**
- а) стратегія ринкової ніші;

- б) диференціація іміджу;
 - в) стратегія лідерства за витратами;
 - г) диференціація персоналу;
 - д) стратегія диференціації.
- 18. Якщо підприємство пропонує більш якісну продукцію за цінами, вищими у порівнянні з домінуючою компанією, то воно реалізує стратегію:**
- а) зниження витрат виробництва;
 - б) інновацій у розподілі;
 - в) лояльності до лідера;
 - г) престижних товарів;
 - д) здешевлення товарів.
- 19. Досягнення високого рівня життя населення регіону є критерієм:**
- а) конкурентоспроможності товару;
 - б) конкурентоспроможності підприємства;
 - в) конкурентоспроможності регіону;
 - г) конкурентоспроможності галузі;
 - д) конкурентоспроможності організації.
- 20. Сукупність властивостей, притаманних національній економіці, які визначають здатність країни конкурувати з іншими країнами, називають:**
- а) конкурентоспроможністю корпорації;
 - б) конкурентоспроможністю товару;
 - в) конкурентоспроможністю країни;
 - г) конкуренцією;
 - д) протекціонізмом.

4.9. Навчальна дисципліна «Управління персоналом»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Розкрийте сутність персоналу?
2. Які класифікації персоналу Ви знаєте?
3. В чому полягає сутність управління персоналом?
4. Які основні характеристики персоналу Ви знаєте?
5. Які функції управління персоналом відносять до

загальних/спеціальних?

6. Які методи управління персоналом Ви знаєте?
7. Що собою являє кадрова політика підприємства?
8. Які фактори впливають на кадрову політику підприємства?
9. Які показники оцінюють ефективність кадрової політики?
10. Охарактеризуйте відкриту та закриту кадрову політику підприємства?
11. Що являє собою корпоративна культура?
12. Охарактеризуйте рівні корпоративної культури.
13. Які показники характеризують силу корпоративної культури?
14. Наведіть приклади атрибутів корпоративної культури реальних підприємств.
15. Що включає ресурсне забезпечення процесу управління персоналом?
16. Які законодавчі акти становлять нормативно правову базу управління персоналом? Охарактеризуйте їх.
17. Які питання врегульовуються колективним договором?
18. Що собою являють посадові інструкції?
19. В чому сутність кадрового консалтингу?
20. Які види кадрових документів ви знаєте?
21. Які документи входять до особової справи?
22. В чому сутність кадрового планування?
23. Які фактори впливають на потребу підприємства в персоналі? Наведіть приклади.
24. Для планування яких категорій персоналу використовується метод планування за трудомісткістю виробничої програми?
25. Які категорії працівників можна планувати за нормами обслуговування/керуваності?
26. Які документи дозволяють визначити вимоги до претендентів на конкретні робочі місця та вакантні посади?
27. Наведіть переваги та недоліки внутрішніх та зовнішніх джерел набору персоналу.
28. В чому полягає сутність процесу відбору персоналу?
29. Які традиційні методи відбору персоналу ви знаєте?
Охарактеризуйте їх переваги та недоліки.
30. Перерахуйте етапи оформлення трудового договору.
31. Що таке адаптація персоналу?

32. Як реалізовується процес адаптації персоналу?
33. Що таке рух персоналу?
34. Які види руху персоналу виділяють в організації?
35. Які фактори впливають на механічний рух персоналу?
36. Які показники характеризують механічний рух?
37. Що таке «плинність» кадрів? Перерахуйте основні причини плинності персоналу.
38. Охарактеризуйте наслідки плинності та руху персоналу.
39. Що таке розвиток персоналу?
40. В чому полягають основні відмінності між первинною підготовкою, перепідготовкою і підвищенням кваліфікації працівників?
41. В чому полягає професійно-кваліфікаційне просування кадрів?
42. Які витрати відносяться до витрат на розвиток персоналу?
43. Які методи дозволяють оцінити ефективність профнавчання?
44. Які чинники впливають на ефективність трудової діяльності персоналу?
45. Що собою являє поділ/ кооперація праці? Які є види поділу/ кооперації праці?
46. Розкрийте сутність продуктивності праці (ПП).
47. Які методи вимірювання ПП вам відомі (їх переваги та недоліки)? Які є показники ПП?
48. Розкрийте сутність та види робочого часу.
49. Якою є тривалість робочого часу для робіт в нормальних та шкідливих умовах праці?
50. Що таке режим праці і відпочинку? Які види режиму праці і відпочинку ви знаєте?
51. Розкрийте сутність процесу оцінювання персоналу.
52. Охарактеризуйте етапи процесу оцінювання персоналу.
53. Які види оцінювання працівників ви знаєте?
54. Розкрийте сутність атестації персоналу.
55. Які види атестації ви знаєте?
56. Які рішення приймаються в результаті атестації працівника?
57. Розкрийте сутність мотивації та стимулювання праці.
58. Перерахуйте основні складові витрат на персонал підприємства.

59. Які системи відрядної оплати праці вам відомі?

60. Які системи почасової (погодинної) оплати праці ви знаєте?

Типові тести:

1. Способи впливу на колектив або окремого працівника для досягнення поставлених цілей, координації їх діяльності в процесі праці це:

- а) принципи управління;
- б) правила управління;
- в) концепція управління;
- г) закони управління;
- д) методи управління.

2. Суб'єктом управління в менеджменті персоналу виступає така категорія персоналу як:

- а) працівники;
- б) спеціалісти;
- в) робітники;
- г) фахівці;
- д) керівники.

3. Якщо на підприємстві є обґрунтований прогноз розвитку ситуації і засоби впливу на неї, то кадрова політика даного підприємства є:

- а) превентивною;
- б) пасивною;
- в) анархічною;
- г) неадекватною;
- д) активною.

4. Які види кадрової політики прийнято виділяти за способами залучення працівників та їх кар'єрним просуванням:

- а) адекватна, неадекватна;
- б) стимулююча, дестимулююча;
- в) адаптивна, неадаптивна;
- г) пасивна, активна;
- д) закрита, відкрита.

5. Посадова інструкція – це документ, котрий:

- а) регламентує діяльність певного структурного підрозділу;

його задачі, функції, права, відповідальність;

б) укладається між трудовим колективом та адміністрацією щодо врегулювання їх взаємовідносин;

в) укладається між працівником та роботодавцем та включає основні умови їх подальших відносин;

г) визначає порядок найму та звільнення, основні обов'язки персоналу, робочий час та його використання;

д) регламентує діяльність в рамках кожної посади і містить вимоги до працівників в процесі виконання ними службових обов'язків.

6. Виберіть основних суб'єктів укладення колективного договору:

а) працівник та директор як представник адміністрації;

б) група працівників і представник кадрової служби;

в) керівники підприємств, які належать до окремого виду діяльності;

г) рада акціонерів та директор підприємства;

д) трудовий колектив та роботодавець.

7. Вкажіть на документ, який стандартизує назви категорій персоналу, професій та посад:

а) Кодекс Законів про працю України;

б) Правила внутрішнього трудового розпорядку;

в) Положення про структурний підрозділ організації;

г) Кваліфікаційний довідник посад керівників, спеціалістів та інших службовців;

д) Класифікатор професій ДК 003:2010.

8. До яких кадрових документів відноситься трудова книжка працівника?

а) особових;

б) інформаційних;

в) облікових;

г) розпорядчих;

д) особистих.

9. Виберіть найбільш повне визначення сутності поняття «маркетинг персоналу»:

а) це різновид кадрової політики, спрямованої на оперативне реагування на зміну потреб ринку праці;

б) це особлива функція служби управління персоналом, спрямована розробку рекомендацій для ефективної кадрової роботи;

в) це процес встановлення відповідності якісних характеристик персоналу вимогам посади або робочого місця;

г) це процес вивчення кон'юнктури ринків;

д) це особлива функція служби управління персоналом, спрямована на визначення і покриття потреби в персоналі.

10. Яку категорію персоналу планують за трудомісткістю виробничої програми?

а) керівників;

б) спеціалістів;

в) обслуговуючий персонал;

г) допоміжних працівників;

д) основних працівників-відрядників.

11. Яку категорію персоналу планують за нормами керованості?

а) робітників;

б) спеціалістів;

в) обслуговуючий персонал;

г) допоміжних працівників;

д) керівників різних рівнів.

12. Зміна працівником територіального розміщення чи характеру робочого місця для постійної роботи називається...

а) оцінюванням персоналу;

б) адаптацією персоналу;

в) атестацією персоналу;

г) мотивуванням персоналу;

д) рухом персоналу.

13. Як розраховується коефіцієнт обороту з прийому?

а) як відношення чисельності прийнятих до середньооблікової чисельності працівників;

б) як відношення чисельності вибулих до середньооблікової чисельності працівників;

в) як відношення різниці чисельності прийнятих і вибулих

до середньооблікової чисельності працівників;

г) як відношення суми чисельності прийнятих та вибулих працівників до середньооблікової чисельності працівників;

д) як відношення чисельності прийнятих працівників до чисельності звільнених.

14. Професійна адаптація – це:

а) оволодіння усіма необхідними знаряддями праці, що використовуються на конкретному робочому місці;

б) пристосування людини до виробничої діяльності, до нового колективу, його традицій і неписаних норм, до стилю роботи керівників;

в) пристосування людини до нових фізичних і психологічних навантажень, фізіологічних умов праці;

г) набуття працівником нових знань, умінь і навиків, які він використовує чи буде використовувати у своїй професійній діяльності;

д) повне і успішне оволодіння новою професією, тобто звикання, пристосування до змісту й характеру праці, її умов і організації.

15. Об'єднання працівників у ході спільного виконання єдиного процесу або групи взаємозв'язаних процесів праці, називається...

а) регулюванням трудової діяльності;

б) бригадною роботою;

в) оцінюванням результатів праці;

г) поділом праці;

д) кооперацією праці.

16. Виробіток – це:

а) показник, що характеризує кількість виробленої продукції на одну гривню зарплати;

б) показник, що характеризує зношеність основних фондів;

в) показник, що характеризує кількість робочого часу, затраченого на виробництво одиниці продукції;

г) показник, що характеризує кількість продукції, виробленої одним працівником;

д) показник, що характеризує оборот основних коштів.

17. Процедура, за допомогою якої виявляється ступінь відповідності якостей працівника, його трудової поведінки, результатів діяльності певним вимогам - це:

- а) адаптація персоналу;
- б) розвиток персоналу;
- в) оцінювання персоналу;
- г) ротація персоналу;
- д) професійне навчання.

18. Система заходів і засобів дії на ефективність діяльності працівників шляхом впливу на їх матеріальні та моральні інтереси називається...

- а) маніпулюванням;
- б) спонуканням;
- в) управлінням;
- г) мотивацією;
- д) стимулюванням.

19. Мотив – це:

- а) зовнішні спонукання до дій, які мають цільову спрямованість;
- б) спонукання людини за допомогою ідейно-психологічного впливу;
- в) процес спонукання людини до певних дій;
- г) поведінка працівника в організації;
- д) внутрішні спонукання до дії.

20. Винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування) – це:

- а) додаткова заробітна плата;
- б) основна заробітна плата;
- в) інші заохочувальні та компенсаційні виплати;
- г) матеріальна допомога;
- д) відрахування на соціальні заходи.

4.10. Навчальна дисципліна «Бізнес-аналітика засобами Excel та Power BI»

Перелік контрольних запитань для самостійної підготовки:

1. Які переваги і недоліки формату pdf (txt, xlsx, xml тощо) для бізнес-аналітики?
2. Опишіть детально процес трансформації даних в Power Query. Які основні проблеми виникли під час очищення та об'єднання даних з різних сторінок pdf-файлу?
3. Чому важливо зберігати запити Power Query? Які переваги це дає для подальшої роботи з даними?
4. Який вплив має зміна реєстру на подальший аналіз даних? Як цей крок допомагає покращити якість даних?
5. Як ви забезпечили правильне злиття запитів Table001 і Table002? Які умови злиття ви використовували?
6. Чому важливо видаляти зайві пробіли в текстових даних? Які наслідки можуть бути, якщо не виконати цей крок?
7. Які прийоми оптимізації продуктивності Power BI ви знаєте? Як можна покращити швидкість завантаження та оновлення даних у вашій моделі?
8. Як перевірити коректність встановлених зав'язків між таблицями? Які інструменти Power BI використовуються для цього?
9. Як налаштування зав'язків між таблицями впливає на можливість створення різних типів візуалізацій?
10. Яка різниця між активними та неактивними зв'язками? Коли доцільно використовувати той чи інший тип зв'язку?
11. Які типи кардинальності зав'язків ви знаєте? Як кардинальність впливає на результати аналізу даних?
12. Які переваги і недоліки різних типів зв'язків?
13. В чому полягає роль мови DAX в Power BI?
14. Яка загальна структура формул DAX? Які основні компоненти входять до складу формули?
15. Поясніть поняття контексту рядка і контексту фільтра. Як ці контексти впливають на результати обчислень в DAX?

16. Як можна перевірити коректність обчислень в нових стовпцях? Які методи перевірки ви використовували?
17. Чи є якісь способи оптимізації формул DAX для підвищення швидкості обчислень?
18. Які інші типи обчислень можна виконувати за допомогою DAX? Наведіть приклади.
19. Як обчислювані стовпці використовуються для створення візуалізацій?
20. Які інші функції для роботи з датами ви знаєте крім YEAR? Як можна виконувати різні операції з датами в DAX?
21. Як можна використовувати таблиці даних в DAX для більш складних обчислень?
22. Яка основна відмінність між мірою і обчислюваним стовпцем? Коли доцільно використовувати міри, а коли обчислювані стовпці?
23. Як контекст фільтрації впливає на обчислення мір? Наведіть приклад.
24. Які основні функції DAX для агрегації даних ви знаєте і використовували в лабораторній роботі?
25. Чому для обчислення загальної кількості використовується функція SUM, а не інша функція агрегації?
26. Яким чином функція COUNTROWS дозволяє підрахувати кількість рядків в таблиці?
27. Поясніть детально, як працює формула для обчислення загального прибутку. Яку роль відіграє функція RELATED в цій формулі?
28. Які додаткові міри ви створили? На які бізнес-питання ці міри допомагають відповісти?
29. Які ітераційні функції DAX ви знаєте? Коли їх доцільно використовувати?
30. Як міри використовуються для створення візуалізацій? Наведіть приклади.
31. Як можна оптимізувати обчислення мір для підвищення швидкості роботи моделі?
32. Як ви форматували числові значення на візуалізаціях? Які варіанти форматування чисел доступні в Power BI?
33. Які обмеження має використання кругових діаграм?

34. Яку роль відіграє зріз на дашборді? Як змінюється інформація на інших візуалізаціях при зміні налаштувань зрізу?
35. Як забезпечується інтерактивність між різними елементами дашборду? Які можливості інтерактивного аналізу даних надає Power BI?
36. Які принципи ви використовували при виборі кольорової палітри для візуалізацій? Як колір впливає на сприйняття інформації?
37. Як можна оптимізувати візуалізації для кращого сприйняття інформації? Які рекомендації щодо створення ефективних дашбордів ви можете дати?

Типові тести:

1. **Що означає використання функції VLOOKUP в Excel?**
 - а) обчислення суми діапазону
 - б) пошук вертикально в діапазоні для відповідного значення
 - в) пошук горизонтально в діапазоні для відповідного значення
 - г) перевірка наявності помилок у формулі
 - д) визначення найменшого значення у діапазоні
2. **Що робить функція "Зведена діаграма" (Pivot Chart) в Excel?**
 - а) перетворює текстові дані в графічний формат
 - б) створює інтерактивну діаграму на основі зведеної таблиці
 - в) перетворює дані в таблицю
 - г) видаляє дублікати з даних
 - д) створює новий аркуш з вихідними даними
3. **Що означає опція "Зведені дані" (PivotTable Data) в меню "Параметри" (Options)?**
 - а) зберігання вихідних даних у таблиці
 - б) збереження даних зведеної таблиці як окремого файлу
 - в) дозволяє включати або виключати підсумкові значення в таблиці
 - г) автоматичне оновлення зведеної таблиці

- д) відображення даних у форматі списку
- 4. Який тип даних необхідний для створення зведеної таблиці в Excel?**
- а) тільки числові дані
 - б) дані у форматі текстового файлу
 - в) табличні дані з рядками та колонками
 - г) дані у форматі HTML
 - д) дані у форматі зображення
- 5. Який підхід найчастіше використовується для виявлення трендів у часових рядах?**
- а) кореляційний аналіз
 - б) регресійний аналіз
 - в) тематичний аналіз
 - г) аналіз часових рядів
 - д) факторний аналіз
- 6. Яка функція використовується для об'єднання тексту з різних клітинок?**
- а) CONCAT
 - б) CONCATENATE
 - в) TEXTJOIN
 - г) JOIN
 - д) TEXT
- 7. Який з перелічених показників є мірою центральної тенденції?**
- а) дисперсія
 - б) середнє арифметичне
 - в) стандартне відхилення
 - г) кореляція
 - д) регресія
- 8. Що таке стандартне відхилення у контексті кількісного аналізу?**
- а) відсоток від загальної суми
 - б) різниця між двома крайніми значеннями у вибірці
 - в) міра того, наскільки значення у вибірці відхиляються від середнього значення
 - г) кількість пропущених значень
 - д) середнє значення квадрата відхилення

- 9. З якою метою здійснюється аналіз кількісних даних у бізнес-аналізі?**
- а) визначення суб'єктивних оцінок
 - б) побудова теорій на основі якісних даних
 - в) виявлення закономірностей та трендів на основі числових даних
 - г) формування гіпотез на основі спостережень
 - д) аналіз текстових повідомлень
- 10. Що таке кількісні дані у контексті бізнес-аналізу?**
- а) дані, які описують якісні характеристики об'єктів
 - б) дані, що відображають числові значення та кількісні показники
 - в) дані, отримані з інтерв'ю та спостережень
 - г) дані, що відображають думки та суб'єктивні оцінки
 - д) дані, що описують тренди та шаблони поведінки
- 11. Що є однією з головних труднощів при аналізі якісних даних?**
- а) надлишок числових даних
 - б) обмежена кількість даних
 - в) складність інтерпретації суб'єктивної інформації
 - г) неможливість автоматизації процесу
 - д) відсутність математичних моделей для аналізу
- 12. Яка основна мета аналізу даних?**
- а) розробка технічних рішень
 - б) визначення вимог користувачів
 - в) ідентифікація трендів та залежностей у даних
 - г) презентація результатів
 - д) оцінка вартості проекту
- 13. Яка функція DAX використовується для створення зведеної таблиці з урахуванням фільтрів?**
- а) RELATED
 - б) CALCULATE
 - в) SUMMARIZE
 - г) VALUES
 - д) CONCATENATE

- 14. Який інструмент Power Pivot використовується для імпорту даних з зовнішніх джерел?**
- а) Import Wizard
 - б) Get & Transform
 - в) Query Editor
 - г) Data Loader
 - д) Power Query
- 15. Який інструмент Power Pivot дозволяє створити обчислювану міру?**
- а) Pivot Table
 - б) Power Query
 - в) Data Model
 - г) Calculated Column
 - д) Measure
- 16. Що таке DAX у Power Pivot?**
- а) інструмент для створення діаграм
 - б) мова для написання макросів
 - в) набір функцій для обчислення та аналізу даних у моделях даних
 - г) формат файлів для експорту звітів
 - д) база даних для зберігання даних
- 17. Яке з наведених дій найкраще підходить для видалення пропущених значень у Power Query?**
- а) Replace Values
 - б) Fill Down
 - в) Remove Duplicates
 - г) Remove Rows
 - д) Replace Errors
- 18. Який тип файлу найчастіше використовується для збереження запитів Power Query?**
- а) .csv
 - б) .xlsx
 - в) .txt
 - г) .pbix
 - д) .m

- 19. Яка функція в Power BI дозволяє об'єднати кілька таблиць в одну, використовуючи спільний стовпець?**
- а) Merge Queries
 - б) Append Queries
 - в) DAX Functions
 - г) Power Query Editor
 - д) Dataflows
- 20. Яка з перелічених можливостей Power BI дозволяє користувачам співпрацювати над звітами в реальному часі?**
- а) Dataflows
 - б) Power BI Service
 - в) Power Query
 - г) Power Pivot
 - д) R Scripts

5. Критерії оцінювання знань

Екзаменаційний білет атестаційного екзамену містить тестові питання, набір яких у межах варіанту визначається комп'ютерною програмою на платформі Moodle.

Екзаменаційний білет включає 47 питань трьох рівнів складності:

- ✓ 35 питань достатнього рівня складності, що оцінюються по 2 бали за правильну відповідь;
- ✓ 10 питань вище достатнього рівня складності, що оцінюються по 2 бали за правильну відповідь;
- ✓ 2 завдання високого рівня складності, правильне виконання яких оцінюється по 5 балів за кожне.

Підсумкова оцінка виводиться як сума балів, отриманих студентом за відповіді на всі питання білету. Отримані бали переводяться в оцінку за національною шкалою.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90-100	Відмінно
82-89	Добре
74-81	
64-73	
60-63	Задовільно
0-59	Незадовільно

6. Рекомендована література

Навчальна дисципліна «Основи економіки»

1. Ніколенко Ю. Політична економія. Підручник. Центр учбової літератури. 2023. – 632с.
2. Щетинін А. Політична економія. Підручник. ЦУЛ. 2023. 480с.
3. Козак Ю. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. ЦУЛ. 2023. 264с.
4. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ. Видавничий центр «Академія». 2015. С. 504.
5. 2.Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці. Чернівець. нац. унів-т. 2021. 200 с.
6. Круш П.В. та ін. Основи економічної теорії. Підручник. Затв. МОН України. 2023. 448 с.
7. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В.П. Якобчук. Київ. Видавництво Ліра-К. 2020. 450 с.
8. Методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійного вивчення навчальної дисципліни «Основи економіки» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійними програмами «Управління персоналом і економіка праці» та «Бізнес-аналітика» спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / Юрчик Г.М. – Рівне: НУВГП, 2022. – 48 с. URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/23171/>

Навчальна дисципліна «Організація власного бізнесу»

1. Костюкевич А.М., Кроль В.В. *Організація власного бізнесу : навчальний посібник.* Рівне : НУВГП. 2024. 178 с.
2. *Організація власного бізнесу: навч. посіб.: за ред. к.е.н., доц. Є.В. Ткача.* Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю.Федьковича. 2023. 264 с.
3. Мельников А.М., Коваленко О.А. *Основи організації бізнесу: навч. посіб.* Київ: ЦУЛ, 2017. 200 с.
4. Кушнір Р. *Покрокова інструкція створення бізнесу в Україні: навч. посіб.* Київ: Коло, 2019. 432 с.
5. Браян Л., Роуз Г. *Бізнес для початківців : навч. посіб.* Київ: Книголав, 2020. 128 с.

Навчальна дисципліна «Соціально-економічна статистика та аналітика»

1. [Базецька Г. І. Економічна діагностика та аналітика у бізнес консультиванні. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 95 с.](#)
2. [Бегун С. І. Соціально-економічна статистика: навчальний посібник. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2023. 240 с.](#)
3. [Гайденко С. М. Бізнес-статистика : навч. посіб. / С. М. Гайденко, В. О. Костюк-; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 190 с.](#)
4. Горкавий В. К. *Статистика: Підручник. Третє вид., переробл. і доповн.* Київ: Алерта, 2020. 644 с.
5. [Економічна аналітика в бізнесі : навч. посібник. За ред. О.С. Гринькевич, С.О. Матковського, А.В. Сидорової, Н.С. Струк. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 480 с.](#)
6. [Семенова К. Д., Тарасова К. І. Бізнес-статистика : Підручник / К. Д. Семенова, К. І. Тарасова. К : ФОП Гуляєва В.М. 2018. 210 с.](#)
7. [Статистика для економістів: навчальний посібник./ Городянська Л.В., Сизов А.І.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, військовий ін-т, каф. фінансового забезпечення військ. К.: Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, 2019. 350 с.](#)

Навчальні дисципліни «Бізнес-аналіз: техніки та інструменти»

1. Cadle, J., Paul, D., Hunsley, J., Reed, A., Beckham D., Turner, P. *Business analysis techniques - 123 essential tools for success. Third edition.* BCS, The Chartered Institute for IT, BCS Learning and Development Ltd.
2. *The Business Analysis Standard.* International Institute of Business Analysis, Pickering, Ontario, Canada. 2022
3. *A Guide to the Business Analysis Body of Knowledge (BABOK Guide)* International Institute of Business Analysis, Pickering, Ontario, Canada. 2022.
4. *Business Analysis. Third Edition.* Debra Paul, James Cadle and Donald Yeates (Editors). BCS Learning & Development Ltd. UK. 2014. URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/Business%20Analysis.pdf>
5. Волкова Н. А. *Економічний аналіз: Навч. посібник.* Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.
6. Мішеніна Н. В. *Економічний аналіз: навч. посіб.* / Н. В. Мішеніна, Г.А. Мішеніна, І.Є. Ярова. Суми: Сум. держ. ун-т. 2014. 305 с.
7. Міщук Г.Ю. *Економічний аналіз: навч. посібник* / Г.Ю. Міщук, Т.М. Джигар, О.О. Шишкіна. Рівне: НУВГП. 2017. 156 с.
8. Орлова К. Є. *Управління бізнесом: підручник.* Житомир: «Житомирська політехніка». 2019. 319 с.
9. Попова В. Д. *Стратегічний аналіз: навчальний посібник* / В.Д. Попова, Л.Ф. Маценко. Чернівці: ЧНУ. 2018. 157 с.

Навчальна дисципліна «Аналіз економічної діяльності»

1. *Аналіз господарської діяльності: навч. посібник* / Ю.І.Клюс, М.А.Мельнік, Г.В.Пчелинська, І.В.Тацій. *Севєродонецьк: вид-во СНУ ім.В.Даля*, 2021. 440 с.
2. *Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій.* Під редакцією К. Ковальчук. *Центр навчальної літератури*, 2019. 328 с.
3. Волкова Н. А. *Економічний аналіз: Навч. посібник.* Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.

4. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності : навчальний посібник. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
5. Міщук Г.Ю. Економічний аналіз: навч. посібник / Г.Ю. Міщук, Т.М. Джигар, О.О. Шишкіна. Рівне: НУВГП. 2017. 156 с.
6. Непочатенко О.О. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2020. 272 с.
7. Орлова К.Є. Управління бізнесом : підручник. Житомир : Житомирська політехніка, 2019. 319 с.
8. Попова В.Д. Стратегічний аналіз : навчальний посібник / В.Д.Попова, Л.Ф.Маценко. Чернівці: ЧНУ, 2018. 157 с.
9. Тігова Т.М. Аналіз фінансової звітності: Навчальний посібник/ Т.М. Тігова, Л.С. Селіверстова, Т.Б. Процюк. К.: ЦУЛ, 2019. 268 с.

Навчальна дисципліна «Системи і механізми регулювання бізнесу»

1. Мельникова О. Державне регулювання економіки: навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ. 2023. 105 с.
2. Хомко Л. В., Кульгавець Х. Ю. Правове регулювання підприємницької діяльності: навчальний посібник. Львів. ЛьвДУВС, 2016. 424 с.
3. Швайка Л. Державне регулювання економіки: підручник. Київ. Знання. 2018. 462 с.
4. Шибяєва Н.Б., Бабан Т.О. Державне регулювання економіки : навчальний посібник. Х.: ДБТУ.2022. 272 с.
5. Мачуський В. В., Кожура Л. О., Сагайдак Ю. В. та ін. Правове регулювання господарської діяльності: навч. посіб. К. : КНЕУ, 2015. 152 с.

Навчальна дисципліна «Етика бізнесу»

1. Балджи М.Д. Етика бізнесу: навчальний посібник. К. : ФОП Гуляєва В.М., 2021. 332с.
2. Ділове спілкування: навчально-методичний комплекс дисципліни : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Міжнародні соціальні проекти та волонтерська діяльність» спеціальності 231

Соціальна робота. Укл.: О.І. Боковець. К. : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 62 с.

3. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 222 с.

4. Плотніченко С. Р. Основи ділового етикету та протоколу : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / С. Р. Плотніченко. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2021. 200 с

5. Сушик І.В. Етика бізнесу : навч. посіб. / І.В. Сушик, О.Г. Сушик, Я.М. Мартинюк, В.В. Вісин. Луцьк : ІВВ Луцький НТУ, 2019. 268 с.

Навчальна дисципліна «Конкурентоспроможність бізнесу»

1. Закон України «Про захист економічної конкуренції». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text> .

2. Конкурентоспроможність підприємства : навчальний посібник / І. А. Дмитрієв, І. М. Курчата, О. М. Шершенюк. Х. : ФОП Бровін О. В., 2020. 340 с. URL: <http://surl.li/ouykbzo>.

3. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Шевченко Л. С. Харків : Право, 2022. 312 с. URL: <http://surl.li/mjzoai>.

4. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с. URL: <http://surl.li/yzswye>.

Навчальна дисципліна «Управління персоналом»

1. Жук О. Управління людськими ресурсами: навч. посібник. Львів : Видавець ФОП Марченко Т.В., 2021. 338 с.

2. Менеджмент персоналу : навч. посіб. / В. М. Данюк та ін.; за заг. ред. В. М. Данюка, В. М. Петюха. Київ : КНЕУ, 2004. 398 с. URL: <http://surl.li/kbyqd>

3. Менеджмент персоналу : підручник / за заг. ред. проф. В.Я. Брича. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 640 с.

4. Сочинська-Сибірцева І. М., Доренська А. О., Тушевська Т. В. HR-менеджмент: навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 278 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/items/c6f20ee5-8ef9-4346-80a2-302d39b90067>

5. Управління персоналом : навч. посібник. / Балановська Т. І. та ін. 2-ге вид. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2018. 417 с.

Навчальна дисципліна «Бізнес-аналітика засобами Excel та Power BI»

1. Сидорова А.В., Біленко Д.В., Буркіна Н.В. *Бізнес-аналітика: навчально-методичний посібник*. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 104 с.
2. Гринькевич О.С., Матковський С.О., Сидорова А.В. *Економічна аналітика в бізнесі: навчальний посібник / за ред. Гринькевич О.С.* Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 480 с.
3. Клебанова Л.С., Гур'янова Л.С., Чаговець Л.О. *Бізнес-аналітика багатовимірних процесів: навчальний посібник*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 272 с.
4. Carlberg C.G. *Business Analysis with Microsoft Excel*. Person Education, 2019. 562 p.